vergadering **C92**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering

van 10 januari 2023

Vlaams Parlement

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de rol van de Moslimexecutieve in de erkenningsdossiers voor lokale geloofsgemeenschappen
– 870 (2022-2023) 3

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de hacking van de stad Antwerpen en eventuele andere besturen
– 934 (2022-2023) 11

VRAAG OM UITLEG van Maaike De Vreese aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het samenwerkingsakkoord tussen het Agentschap Integratie en Inburgering en VDAB
– 936 (2022-2023) 15

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de uitvoering van het Klokkenluidersdecreet en de problemen in de praktijk
– 962 (2022-2023) 21

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de thema-audit 'Opvolging van Verzelfstandigde en Verbonden Entiteiten'
– 963 (2022-2023) 25

VRAAG OM UITLEG van Maaike De Vreese aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de wervingscampagne voor potentiële inburgeraars
– 967 (2022-2023) 29

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de financiering van een openluchtzwembad in Brussel door de Vlaamse Regering
– 1008 (2022-2023) 33

VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de rol van de Moslimexecutieve in de erkenningsdossiers voor lokale geloofsgemeenschappen
– 870 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Bij de eerste vraag wil ik u van mijnentwege allemaal het beste wensen voor het nieuwe jaar.

Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, ik wil u ook mijn beste wensen voor het nieuwe jaar overmaken. Ik bied u die wensen aan voordat ik mijn vraag stel, anders krijg ik misschien geen wensen terug. *(Gelach)*

Ik wil het vandaag opnieuw hebben over de mogelijke erkenning van enkele tientallen geloofsgemeenschappen. De deadline voor de indiening van de dossiers ligt ondertussen achter ons, en we hebben kunnen lezen dat de meeste aanvragen zich situeren binnen de islamitische geloofsgemeenschappen.

Door de opheffing van de erkenning van de Moslimexecutieve staan we hier natuurlijk wel voor een aantal vraagstukken en problemen, zowel inhoudelijk als administratief. Het eerste probleem dat ik zie is dat in het KB, dat door uw collega is opgesteld, staat dat het administratief bureau en de secretarissen-generaal van het Executief van de Moslims in België (EMB) de dossiers in lopende zaken zullen behartigen. Dat was een pragmatische oplossing. Wij hebben daar akte van genomen. Maar het probleem is dat dat niet gebeurt. In officiële documenten na het opheffingsbesluit is het namelijk nog altijd de voorzitter van de voormalige Moslimexecutieve die de documenten ondertekent. Nergens wordt er in de documenten enige melding van gemaakt dat dit nu in naam van het 'administratief bureau' wordt ondertekend. Feitelijk is er dus niks veranderd: het is nog altijd datzelfde EMB met dezelfde dubieuze figuren die de lopende zaken behartigen.

Naast het juridische probleem van de indiening van aanvragen, stelt zich natuurlijk ook een inhoudelijk probleem. Naar aanleiding van het nieuwe Erkenningsdecreet hebben we een belangrijke rol voorzien voor de representatieve organen. Ik weet nu al dat u zult antwoorden dat het de screeningsdienst is die verantwoordelijk is, en dat hij zal controleren of men aan bepaalde voorwaarden voldoet. Dat klopt. Voor alle duidelijkheid: ik sta er nog altijd voor honderd procent achter dat die opdracht aan die dienst is toebedeeld. Maar bij de opmaak van dat decreet hebben we toch ook heel duidelijk gesteld dat de representatieve organen nog altijd een aantal belangrijke opdrachten vervullen. De erkenning van imams is er daar een van, maar er is vooral ook de theologische ondersteuning van de geloofsgemeenschappen.

De indiening van een aanvraag door een representatief orgaan zou in feite een kwaliteitscontrole moeten zijn van de lokale geloofsgemeenschap die een aanvraag indient. We kennen allemaal de tekortkomingen van de Moslimexecutieve in dit verband: ze staan in de rapporten van de Staatsveiligheid. Zelfs in een studie van het Centre of Expertise for Intellectual Reformation, Research and Advice (CIRRA), een studie die u zelf betaald hebt, kwam naar boven dat er enorme tekortkomingen zijn inzake de organisatie van de islam in Vlaanderen.

Als we dit allemaal weten, minister, dan vraag ik mij af hoe we in deze omstandigheden kunnen geloven in een correcte samenwerking met nieuwe erkende moskeeën in Vlaanderen.

Ik heb een aantal heel concrete vragen voor u.

Hoe kijkt u naar de feitelijke verderzetting van de werkzaamheden van het opgeheven EMB inzake de indiening van dossiers van lokale geloofsgemeenschappen? Stellen er zich geen ontvankelijkheidsproblemen, gelet op de weigering om ook maar enigszins te spreken over 'een administratief bureau'?

Op welke manier kunt u inhoudelijk vertrouwen op de ingediende dossiers voor lokale islamitische geloofsgemeenschappen?

Welke garanties hebt u dat de islamitische lokale geloofsgemeenschappen adequate theologische en organisatorische ondersteuning kunnen verkrijgen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw Sminate, op mijn beurt wens ik u een hartelijk, warm en positief 2023. Ik wens dat trouwens ook aan alle andere collega's in het parlement. We zijn het laatste jaar voor de verkiezingen, daarvan zijn we zeker op het Vlaamse en ook op het lokale niveau. We kunnen nog een jaar ongedwongen en inhoudelijk heel sterk werken, nadien zullen de toekomst en wat er na de verkiezingen moet gebeuren iets meer op de voorgrond treden. Daar ga ik van uit, voorzitter.

Ik ga over tot het beantwoorden van uw vraag. Zoals u in uw vraag om uitleg hebt aangegeven, werd de erkenning van het EMB als representatief orgaan voor de islamitische eredienst bij koninklijk besluit van 29 september 2022 opgeheven met ingang van 5 oktober 2022.

Aangezien er voor een erkende eredienst ook steeds een representatief orgaan moet bestaan voor de betrekkingen met de burgerlijke overheden belastte dit koninklijk besluit het bureau van het EMB uiterlijk tot en met 14 september 2023 met het beheer van de lopende zaken, in afwachting van de erkenning van een nieuw representatief orgaan voor de islamitische eredienst.

Het koninklijk besluit voorziet dus in afwachting van een nieuw representatief orgaan in een overgangsregeling waarbij de continuïteit van de kerntaken, onder andere het beheer van de indiening van erkenningsaanvragen, wordt gewaarborgd via het bureau van het opgeheven EMB. Vanuit dit oogpunt stellen zich dan ook juridisch geen ontvankelijkheidsproblemen voor wat betreft de indiening van erkenningsdossiers door de voorzitter van het bureau van het EMB die van rechtswege eveneens de voorzitter is van het EMB.

Op zich is het geen ongewone administratieve praktijk dat een zorgvuldige overheid een orgaan dat als enige werd erkend verder belast met de lopende zaken in het kader van de continuïteit van de dienstverlening.

Ik geef een voorbeeld uit onze commissie. Toen de erkenning van het Minderhedenforum als enige erkende participatieorganisatie eindigde in 2020 heeft de Vlaamse Regering in het kader van de continuïteit het Minderhedenforum tijdelijk belast met de decretale taken van een participatieorganisatie in afwachting van de erkenning van een nieuwe participatieorganisatie in 2022.

U vraagt op welke manier ik inhoudelijk kan vertrouwen op de ingediende dossiers. Zoals ik reeds meermaals in deze commissie en in de plenaire vergadering heb aangegeven, is de rol van de representatieve organen in de erkenningsprocedure louter beperkt tot het doorgeven van erkenningsdossiers conform de voorwaarden vastgelegd in het Erkenningsdecreet lokale geloofsgemeenschappen en het geven van een niet-bindend advies over het ingediende erkenningsdossier.

Het is de Vlaamse overheid en zij alleen die bevoegd is om de erkenningsaanvraag zowel op het vlak van de ontvankelijkheid als op de inhoud ervan te beoordelen.

In deze nieuwe erkenningsregeling zijn dus heel wat waarborgen ingebouwd om de inhoud van een door een representatief orgaan ingediende erkenningsaanvraag te controleren.

De bezorging van een erkenningsaanvraag door het representatief orgaan is enkel de eerste stap in de verkorte erkenningsprocedure.

Vervolgens wordt door het Agentschap Binnenlands Bestuur onderzocht of de ingediende erkenningsaanvragen beantwoorden aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden vervat in artikel 67, §2 van het Erkenningsdecreet.

Als de aanvraag ontvankelijk wordt verklaard, start het onderzoek ten gronde door de Informatie- en screeningsdienst waarbij wordt onderzocht of de lokale geloofsgemeenschap wiens aanvraag ontvankelijk is verklaard, voldoet aan de erkenningsvoorwaarden vervat in het Erkenningsdecreet.

De inspecteurs van de Informatie- en screeningsdienst controleren grondig of aan de erkenningscriteria is voldaan door de erkenningszoekende lokale geloofsgemeenschap. Zij gaan effectief ter plaatse langs bij de lokale geloofsgemeenschap om de inhoud van de erkenningsaanvraag te controleren. Ook winnen ze de nodige inlichtingen in bij alle actoren zoals het lokaal bestuur, de lokale politie en de federale veiligheidsdiensten.

Daarnaast worden ook adviezen ingewonnen van de provincies en de lokale besturen nadat een erkenningsaanvraag ontvankelijk is verklaard.

Ten slotte vraag ik per ontvankelijk erkenningsdossier ook een specifiek veiligheidsadvies aan de federale minister van Justitie over elementen die de veiligheid van de staat en de openbare orde aanbelangen. Voor zijn veiligheidsadvies vraagt de minister van Justitie het advies op van welgeteld zes federale overheidsinstanties: de Staatsveiligheid, de militaire inlichtingendienst, het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse, de federale politie, de Dienst Vreemdelingenzaken en de Cel voor Financiële Informatieverwerking.

Op basis van alle adviesrapporten uitgaande van de Informatie- en screeningsdienst, de provincie, het lokaal bestuur, de minister van Justitie en de zes federale instanties zal ik als bevoegde minister een gemotiveerde beslissing nemen over de al dan niet toekenning van een erkenning.

Ik herhaal dan ook dat een representatief orgaan op geen enkele manier beslist of een bepaalde lokale gemeenschap al dan niet kan worden erkend. Daarover zal ik als bevoegd minister zelf oordelen op basis van alle opgevraagde adviezen en het onderzoek van de Informatie- en screeningsdienst.

Welke garanties heb ik dat de huidige en toekomstige islamitische lokale geloofsgemeenschappen adequate theologische en organisatorische ondersteuning kunnen krijgen? Vooreerst, de theologische ondersteuning valt natuurlijk volkomen buiten de perimeter van de overheid. In een samenleving waar we het principe van Kerk en Staat hanteren kan theologische ondersteuning nooit voorwerp uitmaken van een appreciatie en invulling door de overheid. Wat we wel kunnen en moeten doen, is maatschappelijke en organisatorische ondersteuning geven. Op dat punt hebben inderdaad verschillende experten ons al gewezen op het belang van de professionalisering van alle lokale geloofsgemeenschappen. Dit was een aanbeveling in het CIRRA-rapport dat er op mijn initiatief kwam en waarover in deze commissie een gedachtewisseling werd gehouden op 26 oktober 2021.

Het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) deed tijdens de hoorzitting van 12 juli 2021 in deze commissie rond het ontwerp van Erkenningsdecreet eveneens de aanbeveling om lokale geloofsgemeenschappen te versterken via professionaliseringstrajecten. Zo'n professionaliseringstraject draagt bij tot de realisatie van de doelstellingen van het Erkenningsdecreet lokale geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021, namelijk de correcte naleving van de verplichtingen door lokale geloofsgemeenschappen en het toezicht hierop. De aanbeveling van CIRRA en het OCAD om werk te maken van een professionaliseringstraject werd dan ook door de Vlaamse Regering opgenomen in de beleids- en begrotingstoelichting 2023 die door deze commissie en het Vlaams Parlement recent werd goedgekeurd. Ik kan u dan ook meedelen dat de Vlaamse Regering op 23 december 2022 Thomas More heeft belast met de ontwikkeling en de organisatie van een modulair professionaliseringstraject gestoeld op de verplichtingen van het Erkenningsdecreet.

Bijzondere aandacht zal dan ook gaan naar het nog bewuster maken en dus verder emanciperen van de lokale geloofsgemeenschappen over de verlichte waarden en normen die de basis vormen van ons samenlevingsmodel en waarin lokale geloofsgemeenschappen zich moeten inschrijven om erkend te worden en erkend te blijven. Dit is ook zoals je aangeeft de geest van het Erkenningsdecreet zoals geformuleerd in de memorie van toelichting waarbij we willen dat geloofsgemeenschappen zich inschrijven in ons maatschappijmodel dat wordt vormgegeven door de principes van onze rechtstaat en de fundamentele grondwaarden die eraan ten grondslag liggen. Het professionaliseringstraject zal de komende maanden door Thomas More in samenwerking met het Agentschap Binnenlands Bestuur ontwikkeld worden en effectief van start gaan volgend academiejaar in september 2023.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, eigenlijk bevestigt u in uw antwoord dat de Moslimexecutieve van vandaag dezelfde is als die van gisteren. Het zijn exact dezelfde mensen van wie u en uw federale collega ook bevestigd hebben dat ze onder buitenlandse invloed staan en dus het samenleven in ons land verzieken. Ik vind het vreemd dat u dat als een administratief orgaan, een administratieve continuïteit kunt bekijken. Volgens mij is de rol van een representatief orgaan in dit geheel helemaal niet administratief. Als dat wel zo zou zijn, dan zijn dat dikbetaalde mannen als zij inderdaad alleen als doorgeefluik zouden fungeren. Volgens mij zijn zij veel meer dan een doorgeefluik. Zij zijn de theologische ondersteuning van iedere geloofsgemeenschap. Zij zijn diegenen bij wie de moskee zou moeten terechtkunnen voor theologische vragen. CIRRA, waar u naar verwezen hebt, heeft zelf gezegd dat de Moslimexecutieve diegene zou moeten zijn die de Koran helpt te vertalen naar een goede liturgie. Zij hebben dat zelf geschreven. Dat lijkt me toch een belangrijke opdracht.

Een tweede belangrijke opdracht is dat zij de imams aanstellen. Wij verwachten dan toch, als zij dat doen, dat zij een kwaliteitscontrole uitoefenen op de bedienaars van die erediensten. Dat zijn geen louter administratieve taken. Stellen dat de Moslimexecutieve in de huidige vorm niets meer voorstelt, is in mijn ogen niet helemaal correct. En ja, u verwijst naar de screeningsdienst, maar we kunnen toch moeilijk zeggen dat zij moeten bepalen hoe je een viering organiseert of dat zij antwoorden moeten kunnen geven op theologische vraagstukken. Dat is toch niet de bedoeling geweest van die screeningsdienst. Zij moeten informatie geven, maar dat lijkt me toch veel te ver te gaan.

De laatste vraag die ik u stelde, was voor mij de belangrijkste. Maar u hebt daar voor mij geen antwoord op kunnen geven. Minister, ik begrijp uiteraard dat de overheid zich daar inhoudelijk niet mee moet bemoeien, maar het is wel een feit dat die ondersteuning vandaag niet bestaat. Bij wie moet men terecht met godsdienstvraagstukken? Waar kan men terecht om een goede imam te vinden? Het

antwoord is: nergens. Minister, het zou wijs zijn indien u die problemen eerst zou oplossen vooraleer over te gaan tot nieuwe erkenningen. Als u dat niet doet, zal het belangrijkste doel van ons Erkenningsdecreet – een herstel van de goede relatie tussen Kerk en Staat – niet bereikt worden.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik heb u in uw antwoord heel veel zaken horen zeggen die we ook bij het vorige debat hierover, in oktober vorig jaar, al aan bod hebben horen komen. Ik heb toen ook de vraag gesteld: dat tijdelijk bureau dat nu aangesteld wordt, na de intrekking van de erkenning van de Moslimexecutieve, en dat voor een jaar daar nu de dienst moet uitmaken … wie maakt daar nu precies deel van uit? Wie zijn die mensen, die daar in de plaats zouden moeten treden van de executieve, die vanwege heel wat onfraaie redenen de erkenning uiteindelijk verloren heeft?

Want nu lijkt dat een soort deus ex machina te zijn, waarvan niemand mag weten wat de precieze samenstelling is. Wie zijn die mensen? Zijn dat inderdaad dezelfde mensen die al deel uitmaakten van de Moslimexecutieve voordien, waarvan de minister van Justitie zei dat die organisatie geïnfiltreerd is door extremisten, en om onder meer die reden uiteindelijk de erkenning heeft ingetrokken? Dan zou het toch wel zeer onsmakelijk en onkies zijn dat diezelfde mensen nog een belangrijke rol in dat orgaan spelen, en zij dus ook de aanvragen voor de erkenningen van de islamitische geloofsgemeenschappen aan de Vlaamse overheid bezorgen. Indien het inderdaad gaat om onder meer die voorzitter die in rapporten van de Staatsveiligheid wordt genoemd, of andere mensen die deel uitmaakten van de bestaande Moslimexecutieve, die vanwege extremistische redenen op een zijspoor gezet zijn, dan zouden die aanvragen voor erkenningen niet alleen vanwege administratieve, maar zeker ook vanwege deontologische redenen, per definitie onontvankelijk moeten zijn.

Want het kan toch niet dat een dergelijk orgaan, bestaande uit extremisten, bestaande uit figuren die figureren in rapporten van de Staatsveiligheid omdat ze een negatieve impact hebben op de samenleving in Vlaanderen, een belangrijke rol zou blijven spelen in de aanvraag van erkenningen? Dus ik zou willen weten: wie zijn die mensen die deel uitmaken van dat tijdelijke bureau? Indien u bevestigt dat dat dezelfde mensen zijn die voordien al deel uitmaakten van de Moslimexecutieve, dan zouden die aanvragen onontvankelijk moeten zijn.

Tot slot, voorzitter, nog een laatste puntje: u hebt in eerdere debatten ook al gezegd dat u pleit voor een regionalisering van de Moslimexecutieve. Er bestaat regelmatig overleg tussen uw kabinet en de federale kabinetten. Er is ook zoiets als interministerieel overleg. Komt dat daar ter sprake, die regionalisering? Zijn uw coalitiepartners in de Vlaamse Regering het eens met uw standpunt ter zake? En worden er dan ook initiatieven daaromtrent genomen?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, u hebt zelf aangegeven dat u Thomas More hebt gevraagd om een opleiding te voorzien. Ik had daar – en ik denk dat dat een belangrijk iets is, en dat komt ook tegemoet aan de derde vraag, de belangrijkste vraag had ik begrepen, van collega Sminate – ook de vraag bij voor wie die opleiding juist bedoeld is, en of u die opleiding ook verplicht zult maken voor die mensen. Kunt u daar misschien ook duidelijkheid over geven?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dank u wel, collega's, voor de vele interessante en ook relevante vragen en bedenkingen. Misschien moet ik toch een aantal zaken goed

op een rijtje zetten. Eerst en vooral: het aanstellen of bepalen van een representatief orgaan, wie doet dat? Bij wet is de federale overheid verplicht om per erkende geloofsgemeenschap een representatief orgaan in stelling te brengen, aan te wijzen. Dat is een verantwoordelijkheid van de federale overheid, van de federale minister van Justitie, die eigenlijk de erkenning heeft ingetrokken van het huidig representatief orgaan voor de islamitische gemeenschap, maar tegelijkertijd, om de continuïteit te verzekeren, het bureau van datzelfde EMB aangesteld heeft als tijdelijk orgaan voor de lopende aangelegenheden. Dat is een federale beslissing, en het is dat orgaan, dat vandaag door de federale overheid erkend is en aangewezen is als het orgaan dat de dossiers aanreikt aan de lokale of regionale overheden, dat daarvoor bevoegd is. Dat is één zaak.

Twee. Wij stellen geen imams aan. Bedienaars van de erediensten aanstellen is een federale bevoegdheid.

Ik ga concreet in op uw vraag naar de regionalisering, waar ik inderdaad een voorstander van ben om dat in één hand te hebben, om alle instrumenten ten aanzien van lokale geloofsgemeenschappen bij Vlaanderen te hebben. We hebben daar al overleg over gehad, samen trouwens met de andere deelstaten. Er is door mij uitdrukkelijk gevraagd om, wanneer dat nieuwe orgaan er komt, minstens al te werken met taalkamers. Dat is wat we binnen de huidige regelgeving kunnen doen. De minister van Justitie heeft ook expliciet gezegd dat hij in een nieuw representatief orgaan met taalkamers zal werken. Met andere woorden: Vlaamse vertegenwoordigers zullen daarbinnen verantwoordelijk zijn voor Vlaamse dossiers, en Franstaligen voor de Franstalige dossiers.

Om dat verder te regionaliseren heb je natuurlijk een staatshervorming nodig.

Wat de collega's in de meerderheid betreft: ik heb dat standpunt publiekelijk verkondigd. Ik heb daarover ook al in de regering gepraat en ik heb heel weinig weerstand ondervonden bij de N-VA om een bepaalde materie te regionaliseren. Ook bij de vrienden van de christendemocraten was er niet direct weerstand te bespeuren. Dat verbaast u misschien. *(Opmerkingen van Chris Janssens)*

Ik ben misschien minister van alles, maar nog niet de minister van de N-VA. Ik denk dat er achter u collega's zitten die u daar accurater op kunnen antwoorden. Iets zegt mij dat zij misschien toch wel iets verder willen gaan dan enkel de regionalisering van dat dossier.

Het representatief orgaan is een keuze die de federale overheid heeft gemaakt. Aangezien wij in een rechtstaat leven, zijn wij wettelijk verplicht om met dat orgaan te werken. Wat doen zij? Zij dragen alleen maar dossiers over aan Vlaanderen. Vlaanderen bekijkt die dossiers inhoudelijk. We zitten vandaag in de ontvankelijkheidsfase. Dat is de eerste fase. Is het dossier ontvankelijk? Beantwoordt het aan de formele criteria? Dat is achter de rug. Van de 89 erkenningsdossiers zijn er 77 ontvankelijk verklaard: 9 protestantse, 9 orthodoxe en 59 islamitische dossiers. Er zijn dus 12 dossiers door de screenings- en informatiedienst niet ontvankelijk verklaard. Met de andere dossiers gaan we nu verder in de procedure: de inhoudelijke appreciatie en afweging.

Het buitenperspectief dat wij moeten hanteren laat natuurlijk niet toe om een theologische evaluatie te maken van welke gemeenschap ook. Wij zullen nooit een representatief orgaan beoordelen op de vraag of ze al dan niet op een kwalitatief goede manier de bedienaren van hun geloofsgemeenschap ondersteunen. Grondwettelijk kunnen en mogen wij dat niet. Wij kunnen ons niet bemoeien met het inhoudelijk theologisch kader. Daar staan wij buiten. De overheid kan wel – en dat staat in ons decreet – zeggen dat de bedienaren van een eredienst de verantwoordelijkheid en de plicht hebben om ons grondwettelijk kader te respecteren. Zij mogen niet ingaan tegen onze grondwettelijke rechten en vrijheden. Wij kunnen

de bedienaren van welke eredienst dan ook zeer goed uitleggen wat dat grondwettelijk kader is en welke verplichtingen zij daarin hebben. Dat is wat de overheid op basis van het decreet bewaakt. Als wij spreken over het professionaliseren van erediensten, gaat het natuurlijk niet over het theologisch professionaliseren van erediensten maar wel om het professionaliseren op het vlak van de regels van ons decreet. Hoe maak ik een boekhouding? Hoe zorg ik ervoor dat mijn documenten juist zijn ingediend? Hoe zitten die grondrechten juist in elkaar? Op welke manier moet ik ze respecteren? Tot waar gaat mijn vrijheid van meningsuiting? Waar stopt ze? Dat is dus onder meer wat we met de Thomas More hogeschool willen doen en waar we een aanbod zullen creëren. Mijnheer Ongena, dat aanbod richt zich tot alle bedienaren van de erediensten maar ook tot alle bestuurders van de lokale geloofsgemeenschappen, van welke geloofsgemeenschap ze ook zijn. Dat gaat onder meer over het juridisch kader, het financieel beheer, het administratief beheer, de maatschappelijke verankering, de communicatie, de intervisie, het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens, de scheiding van kerk en staat, specifieke wetgeving die ter zake geldt … Dat hele traject wordt daar nu in stelling gebracht om mensen op een heel goede manier te ondersteunen en te begeleiden naar de rol die ze moeten spelen.

Ik denk dat de manier waarop wij ons decreet uitrollen en er invulling aan geven de juiste manier is. We kunnen niet de stelling hanteren die de collega van het Vlaams Belang naar voren heeft geschoven: aangezien het dossier is ingediend door een aantal mensen van wie de federale minister van Justitie heeft gezegd dat hij daar op termijn niet meer mee wil samenwerken, maar dat hij gelet op de wetgeving nog tijdelijk een orgaan in stand moet houden of verder moet laten functioneren om de continuïteit te verzekeren, zouden we dat dossier om een deontologische of morele reden of hoe je het ook noemt onontvankelijk moeten verklaren. Op die manier geef je de mensen met wie de federale minister van Justitie niet meer wil samenwerken wel verschrikkelijk veel macht. Zo kunnen zij tegen iedereen in die geloofsgemeenschap, ook diegenen die te goeder trouw aan het werken zijn en zich volledig conformeren aan alle spelregels, die een actieve en positieve rol willen spelen – en het OCAD vraagt om daar op een actieve en positieve manier mee samen te werken, zodat ze zich inpassen in de Vlaamse samenleving – zeggen, ook al hebben ze een perfect dossier, een goed dossier en werken ze constructief mee, dat we hen toch niet zullen erkennen omdat toevallig in het representatief orgaan mensen zitten van wie wij als overheid zeggen dat wij er geen vertrouwen meer in hebben. Dat is de wereld op zijn kop. Dat doe ik niet. Daar wens ik niet aan mee te werken. Het is belangrijk om de personen en organisaties, in welke geloofsgemeenschap ook, die op een constructieve manier willen meewerken met de Vlaamse samenleving, maximaal te omarmen, te binden aan de samenleving, daarmee samen te werken. Aan diegenen die dat niet doen, moeten we heel duidelijk zeggen dat dat niet gaat. Dat zijn we ook aan het doen.

We zijn begonnen met 89 dossiers in het totaal, dat aantal heb ik daarnet al vernoemd. Vandaag zijn het nog 77 dossiers, na de ontvankelijkheidsfase. Ik ben ervan overtuigd dat er in de volgende fase nog een aantal zullen afvallen, omdat ze inhoudelijk niet voldoen aan de randvoorwaarden die we hebben gesteld. Maar ik doe dat op een objectieve manier. Ik doe dat niet subjectief, met de natte vinger, maar op basis van de adviezen die ik krijg en ernstig neem.

Ik ben er echter van overtuigd dat we enkele tientallen nieuwe geloofsgemeenschappen op lokaal niveau zullen kunnen herkennen. Op zich is dat een heel positieve zaak, want op die manier doen we wat we altijd hebben gezegd in ons regeerakkoord: we scheiden, om het in Bijbelse termen te zeggen, het kaf van het koren, maar we creëren ook positieve rolmodellen, mensen die absoluut willen meewerken, die binnen het kader van de grondwettelijke vrijheden willen functioneren, die respect willen opbrengen voor de scheiding van kerk en staat en voor

de gelijkheid van man en vrouw en zich op een positieve manier willen inschakelen. Die mensen wil ik ten volle ondersteunen.

De anderen wil ik het heel duidelijke signaal geven dat zij binnen onze samenleving in de marge staan. Dat is belangrijk, want in de mate dat we een aantal geloofsgemeenschappen kunnen erkennen, wordt de druk op hen die niet worden erkend ook veel groter. Als je hier tot een geloofsgemeenschap behoort waarvan er slechts een marginaal aantal lokale geloofsgemeenschappen erkend zijn, dan is er binnen die geloofsgemeenschap ook geen klimaat of context waarbij er druk kan worden uitgeoefend op diegenen die zich niet conformeren. In de mate dat een voldoende aantal zich wel conformeert, groeit het aantal dat zich aansluit bij de Vlaamse samenleving en dat op de sokkel van onze moderniteit gaat staan. Dat is exact wat de ambitie is van ons decreet en wat ook de ambitie van deze regering is geweest: om daarin voortgang te maken.

Het probleem van dat orgaan is een uitdaging voor de federale overheid. Wij werken binnen ons Vlaams kader. Ik zal er zeer rigoureus over waken dat we op geen enkele manier worden gedetermineerd door of afhankelijk te zijn van welk advies dan ook van welk representatief orgaan dan ook. Dat is overigens helemaal niet het geval. We krijgen adviezen van de overheid zelf, van de inlichtingendienst, de screeningsdienst die we ter zake hebben en alle organen die ons verder adviseren.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Ik wil graag drie zaken aanhalen. Ten eerste, een Vlaamse kamer in een federaal orgaan is voor mij geen verregaande regionalisering. Als u dat wel vindt, minister, dan begrijp ik ... *(Opmerkingen van Bart Somers)*

Ah, maar dat is iets anders. Dat is iets anders.

Minister Bart Somers: Maar in de huidige regelgeving kun je niet meer doen.

Nadia Sminate (N-VA): Maar u kunt natuurlijk wel uw collega's adviseren om dat artikel voor wijzigingen vatbaar te verklaren.

Ten tweede was er de suggestie van collega Ongena in verband met Thomas More. Wat zij zullen doen, gaat over de voorwaarden om in aanmerking te komen voor erkenning. Ik durf mij toch wel de vraag te stellen of dat relevant is. Want als een geloofsgemeenschap wil worden erkend, dan lijkt het mij evident dat die weet wat onze waarden en normen zijn. Ik zie dat helemaal niet als een theologische ondersteuning van onze geloofsgemeenschappen. Daarmee zeg ik niet, minister, dat wij ons als overheid moet bemoeien met die inhoudelijke theologische vraagstukken. Maar het is wel een feit dat u zelf hebt bevestigd dat die Moslimexecutieve bestaat uit een bende louche figuren. U kunt nu dus moeilijk bevestigen of zeggen dat u voor dat aspect van de ondersteuning wel op hen kunt rekenen.

Ten derde, minister, geloof ik eerlijk gezegd dat u het ook liever anders had gezien en dat u ook liever met betrouwbare partners had samengewerkt. Tegelijkertijd geloof ik ook dat u heel graag wilt overgaan tot een aantal nieuwe erkenningen. Maar de omstandigheden zijn nu eenmaal wat ze zijn. U moet accepteren dat ons Erkenningsdecreet alleen maar kan werken als we allemaal met betrouwbare partners aan tafel zitten en dat is vandaag niet het geval. Mijn suggestie is dan ook: zorg ervoor dat u niet de geschiedenis ingaat als die minister die snel snel tot erkenningen wil overgaan, koste wat het kost, ook al is dat met de ondersteuning van een onbetrouwbare en incompetente Moslimexecutieve.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de hacking van de stad Antwerpen en eventuele andere besturen
– 934 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Iedereen weet ondertussen dat de stad Antwerpen getroffen werd door een cyberaanval. De gevolgen waren dat men meerdere dagen in lockdown moest en dat dienstverleningen niet konden plaatsvinden. We hebben het daar in deze commissie al over gehad op 6 december, maar ondertussen is er wat meer informatie bekend over de feiten. Er zijn details naar buiten gekomen op een belangrijke persconferentie op 19 december. Dat was ook de uiterste datum die de stad gekregen had om losgeld te betalen. De stad heeft toen duiding gegeven bij een aantal zaken. Belangrijk daarbij was dat de buitgemaakte data wellicht beperkt waren tot gebruikersnamen en paswoorden van medewerkers, boekhoudkundige gegevens, personeelsgegevens, bouwplannen en e-mailfolders.

De stad heeft aangegeven dat ze samenwerkt met het Snelle Respons Team, waarin ook externen zijn opgenomen, en ook met het federale Cyber Emergency Response Team (CERT) en met andere diensten. De burgemeester heeft ook aangegeven dat hij geen losgeld heeft betaald en dat hij dat ook niet van plan is. Momenteel loopt er ook een onderzoek door de Computer Crime Unit.

Het stadsbestuur zei dat het onmiddellijk zijn partners heeft ingelicht, zoals de centrumsteden, de federale overheid en de Vlaamse overheid. Daarnaast hoorde ik op de persconferentie dat ook aan verschillende andere besturen zou zijn gemeld dat ook zij vatbaar zijn voor een gelijkaardige hacking of dat daartoe zelfs al de eerste stappen werden gezet.

In Antwerpen zal dit in elk geval nog even aanslepen. Er is nog heel wat werk voor de diensten, en pas eind januari zal alles operationeel zijn. De stadsdiensten gaven ook aan dat ze na hun performantieaudit nog bezig zijn met de uitvoering van een aantal actiepunten en met het implementeren van de adviezen van de audits die met Vlaamse steun werden uitgevoerd. Er is in Antwerpen in deze legislatuur een budget van 14,5 miljoen euro voor cybersecurity.

Ik heb hierover een aantal opvolgvragen, minister.

De stad Antwerpen stelt dat ze zich niet laat verzekeren voor cybersecurity omdat dit kwaadwillige organisaties zou stimuleren. Ik zou graag uw advies ter zake horen, ook voor andere lokale besturen.

Ten tweede: bent u op de hoogte van andere besturen, bedrijven of organisaties die verwittigd werden dat zij het risico lopen om gehackt te worden? Is er een effectief risico dat er, naar aanleiding van deze hacking, nog andere besturen worden aangevallen?

Ten derde heb ik een technische vraag die wel belangrijk is voor een aantal steden en gemeenten. Het stadsbestuur gaf aan dat het vroeger werkte met de tien vereisten van het Centrum voor Cybersecurity België (CCB), maar dat er nu gekozen wordt voor andere standaarden, namelijk die van de Critical Security Controls Implementation Group 3 van het Centrum voor Internetsecurity. Een heel concrete vraag, minister: hebt u al een advies over welke standaarden nagestreefd moeten worden?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Bedankt voor uw vraag, mijnheer Warnez.

Een cyberverzekering is in de eerste plaats een schadeverzekering die alleen moet worden bekeken als complementair met andere technische en organisatorische maatregelen en investeringen inzake cyberveiligheid. Verzekeringsmaatschappijen doen immers enkel een uitbetaling van de schade als men kan bewijzen dat de cyberveiligheid op een correct aanvaardbaar niveau werd gebracht. Indien men dus niet heeft geïnvesteerd in voldoende bescherming, dan zal de verzekeringsmaatschappij ook niet uitbetalen. Beide elementen hangen dus aan elkaar en een verzekering kan zeker niet ingezet worden als alternatief om te werken aan een beveiligde omgeving.

Zoals u weet zijn lokale besturen zelf verantwoordelijk voor de cyberveiligheid van hun eigen systemen. Ze zijn dus ook vrij om zich al dan niet te laten verzekeren. Het is wel juist dat nogal wat deskundigen zeggen dat cyberverzekeringen het businessmodel van criminele organisaties ondersteunen. De kans dat ze gefinancierd worden, dat ze geld krijgen, wordt daardoor eigenlijk vergroot. Zowel Digitaal Vlaanderen als de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) geven aan dat het effectiever is om de middelen te gebruiken om op een soliede manier te investeren in de weerbaarheid van ICT-systemen.

Dan kom ik aan uw tweede vraag. Het CCB heeft na de hacking van de steden Diest en Antwerpen melding gemaakt van dreigingen die werden geïdentificeerd naar andere centrumsteden toe, namelijk Hasselt, Genk en Leuven. Hierover is door het CCB gerapporteerd aan de lokale besturen in kwestie en aan het overkoepelende CERT van de Vlaamse overheid. Die lokale besturen hebben met hulp van het CERT en het CCB de nodige maatregelen getroffen om de geïdentificeerde zwakheden aan te pakken.

Verder verwijs ik naar mijn antwoord op een vraag om uitleg van collega Wim Verheyden van 13 december, waarin ik onder andere toelichting heb gegeven bij het CERT dat ik samen met de minister-president heb opgericht: een van de doelstellingen van dat team is om lokale besturen proactief en structureel te ondersteunen, te adviseren en te informeren bij cyberaanvallen. In de eerste plaats zijn dat de lokale besturen die het slachtoffer zijn van zo'n cyberaanval, maar het CERT zal ook preventief advies geven om een incident te vermijden. Zo zal het CERT in samenwerking met de VVSG en op basis van deelbare informatie uit het digitaal forensisch onderzoek van het CCB en het CERT gericht naar lokale besturen communiceren over eventuele kwetsbaarheden en risico's.

Tijdens diezelfde commissie van 13 december heb ik ook aangekondigd dat ik samen met de minister-president een nieuw project op poten zal zetten, waarbij een 'cloud landingzone' voorbereid en getest zal worden zodat lokale besturen eenvoudig en snel een 'noodcloudomgeving' kunnen inschakelen wanneer een cyberaanval zich voordoet.

U weet dat op mijn initiatief sinds 2020 het programma cyberveilige gemeenten werd uitgewerkt in samenwerking met de VVSG. Bovendien heb ik sindsdien ook een cofinancieringsprogramma uitgewerkt voor cyberveiligheidsaudits, waar 144 lokale besturen op hebben ingetekend. Sinds de – laat ik zeggen – aanval op Antwerpen is er weer een verhoogde interesse van diegenen die het nog niet gedaan hebben om daar eventueel toch nog in te stappen.

Voor uw vraag over de risico's voor andere organisaties dan lokale besturen, verwijs ik naar de minister-president voor de cyberveiligheid van de openbare besturen en naar minister Brouns voor de cyberveiligheid van ondernemingen.

Op het eerstvolgende Smart Region Board, waar zowel het Agentschap Binnenlands Bestuur als de administraties en kabinetten van de minister-president en van

minister Brouns aanwezig zijn, zal ik het onderwerp cyberveiligheid alleszins wel agenderen. Ik denk trouwens dat de twee andere collega's dat spontaan zullen doen.

Tot slot stelde u een meer technische vraag over de verschillende raamwerken die als leidraad gebruikt kunnen worden om cyberaanvallen te voorkomen. De vereisten die het CCB daarrond vooropstelt zijn generiek en toepasbaar voor iedere organisatie. U vroeg dan ook naar de Critical Security Controls Implementation Group 3. Ik weet niet of u 3A of 3B bedoelt, maar ik ga ervan uit dat het voor u duidelijk is. De criteria die daarin staan, zijn uitgebreider en gedetailleerder. Ik geef ook mee dat er nog andere soortgelijke internationale standaarden bestaan.

Maar wat vooral van belang is, is dat de lokale besturen concreet aan de slag kunnen gaan met deze standaarden. Daar zorgen we al voor. De VVSG heeft in het kader van het project cyberveilige gemeenten een toolkit cybersecurity uitgewerkt. Inhoudelijk voldoet deze toolkit aan de standaarden zoals voorgeschreven door de Critical Security Controls-standaard die u aanhaalt. Vormelijk wordt de toolkit ingedeeld volgens de categorieën uit het gerenommeerde NIST-framework (National Institute of Standards and Technology), een andere standaard dan degene die u aanhaalt. De VVSG zal het gebruik van het NIST-framework evalueren en zal ook bekijken of er nog bijkomend advies moet worden verstrekt aan lokale besturen omtrent de verschillende raamwerken. Omdat er verschillende standaarden bestaan, vaak heel technisch – ik ben zelf ook helemaal geen nerd – gaat men die standaarden, de raamwerken bekijken en kijken op welke manier we er helder en begrijpbaar verder naar gemeenten over kunnen communiceren. In 2023 zet ik in op de verdere verspreiding van de digitale toolkit van de VVSG, door middel van een brede communicatie- en sensibiliseringscampagne.

De voorzitter: Mijnheer Warnez, bent u gerustgesteld?

De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): We mogen nooit gerustgesteld zijn als het gaat over cybersecurity. Vandaar is het ook goed dat het nog eens op de agenda staat. Ik heb goed begrepen dat nu inderdaad enkel de drie centrumsteden risico lopen. Ik had dat ook al in de pers gelezen. Het blijkt dus dat de pers al alles wist. Dat is ook een belangrijk feit.

Afsluitend: het is belangrijk dat het opnieuw hoog op de agenda staat en dat lokale besturen initiatieven nemen. U hebt inderdaad terecht al heel wat initiatieven genomen, zelfs al van in het begin van de legislatuur, nog ver voor Antwerpen. We kunnen alleen maar toejuichen dat die verder uitgerold en versterkt worden.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Minister, u hebt erop gealludeerd dat we dat vorige keer midden december besproken hebben. Nu, het ziet ernaar uit dat dat redelijk goed afgelopen is, als ik dat zo mag stellen. Er zijn geen persoonsgegevens of toch geen cruciale gestolen. Er zou ook niets betaald geweest zijn aan de criminelen. Het is belangrijk dat wij eraan werken dat de burgers zo weinig mogelijk risico lopen want zij zijn inderdaad wel het slachtoffer. Nu, de lokale besturen – daar hebben we het vorige keer ook over gehad – zijn ook het slachtoffer. De daders zijn voor alle duidelijkheid de hackers.

Minister, u gaf in vorige zitting ook aan dat u van lokale besturen verwacht dat ze hun verantwoordelijkheid nemen en gebruikmaken van het huidige aanbod. Voelt u een grotere urgentie? U gaf voor de audit aan dat u die wel opmerkt. Is dat ook het geval voor de ethische hacking? Bent u van plan om meer te doen, om lokale besturen meer aan te sporen? Collega Van den Heuvel verwees er vorige keer naar

om de stok te gebruiken. Wat zijn uw plannen in de nabije toekomst om hopelijk te zorgen dat alle driehonderd gemeenten daarop intekenen?

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik zou toch van de gelegenheid willen gebruikmaken – ik heb het debat in Antwerpen goed gevolgd – om opnieuw te waarschuwen voor iets wat we ook al in het verleden hebben gezegd, namelijk dat die digitalisering razendsnel gaat, en eigenlijk veel te snel is gegaan tot hiertoe. Dit is daar eigenlijk een symptoom van, een bewijs. Ik zal één ding noemen, want ik heb met een aantal experts gesproken. Er waren genoeg experts in de media, maar ik heb zelf ook met een aantal experts gesproken, die ik ook persoonlijk ken.

Een van hen, die daar ook goed van op de hoogte was, en dan bedoel ik specifiek van de Antwerpse situatie, zei me – luister nu goed – dat zelfs niet overal een tweestapsverificatie gold, in heel dat digitale Antwerpse systeem. De meesten onder ons zullen weten wat dat betekent, denk ik toch, hoop ik. Vele burgers werken daarmee. Wij in het Vlaams Parlement ook. Als je wilt inloggen in je mail, moet je via je gsm, via een sms-code, of via itsme, een bevestiging geven, of je geraakt er niet in. Wel, dat was dus een van de grote zwaktes van heel dat systeem in Antwerpen. Ik viel achterover toen ik dat hoorde, dat een stad als Antwerpen, terwijl heel wat burgers daar ondertussen wel mee weg zijn, nog altijd domeinen heeft in dat digitale netwerk waar dus geen tweestapsverificatie is.

Die hackers zijn dus eigenlijk – is mij ook verteld – bijzonder gemakkelijk binnen geraakt. Wat doen ze eigenlijk? Ze gooien een soort digitaal sleepnet uit, waarbij zij honderden, misschien zelfs duizenden organisaties, lokale besturen en overheden viseren, en zo komen dan de zwakkeren bovendrijven. Die sleept men met dat digitaal sleepnet onmiddellijk binnen, zonder veel problemen, en dan kan men dus heel wat data stelen. Dus dit ten eerste. De digitalisering ging te snel, waardoor de beveiliging gewoon achterophinkte.

Was is ten tweede de conclusie? We hebben gezien dat het naar schatting 70 miljoen euro kost. Ik hoor het wel graag zeggen dat het nu allemaal goed op zijn pootjes terechtkomt, qua privacy dan, en qua veiligheid. Maar 70 miljoen euro, wie zal dat betalen? Dat is de belastingbetaler. Omdat er de afgelopen jaren een onderinvestering is geweest, waardoor de knappe koppen – die nu in de media vaak te horen zijn, en die wij soms kennen in ons privéleven, die voor privébedrijven of banken werken – niet voor een overheid of een lokaal bestuur zullen werken, waardoor er ook een gebrek is aan knowhow om zulke systemen goed te beveiligen.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik ken het concrete dossier van Antwerpen natuurlijk niet in detail. Je zit in de Antwerpse gemeenteraad. Je zult het waarschijnlijk gedetailleerder kennen dan ikzelf. Maar het is inderdaad wel zo, mijnheer Van Rooy, dat men bij de ethische hackings die we gedaan hebben, en bij de audits, ondervindt dat eenvoudige zaken zoals een tweestapsverificatie nog onvoldoende aanwezig zijn. U zegt heel terecht dat er een ongelooflijke versnelling is van de digitalisering. Dat is nu eenmaal de samenleving en de wereld waarin we leven.

De overheid kan daar ook onmogelijk achterblijven. Stel dat we niet zouden volgen, dan zouden heel veel bedrijven en mensen heel lastig worden op de overheid, omdat ze dan nog altijd voor alles naar het gemeentehuis moeten gaan. Maar dat heeft een schaduwzijde die u terecht aanhaalt, dat er ook heel veel geïnvesteerd moet worden in, ten eerste, gebruiksvriendelijkheid, dat is heel het probleem van de tweedeling in de maatschappij, maar ten tweede ook in de digitale veiligheid.

Daarom zijn we enkele jaren geleden ook begonnen met die audits. Als je ethische hackers en audits samentelt, zitten we ongeveer op twee derden van de gemeenten die daar al aan hebben deelgenomen. Maar uit die onderzoeken blijkt ook wel dat er werk aan de winkel is. Gelukkig zijn heel veel gemeenten daarin aan het investeren. Maar dat er nog een tand bijgestoken moet worden, dat is duidelijk.

Een grotere wake-upcall dan wat er nu gebeurd is in Antwerpen, kan ik me moeilijk inbeelden. Als er nu nog ergens een gemeentehuis is waar men niet geïnteresseerd is omdat het hen niet zou aangaan, dan zouden dat onverantwoorde bestuurders zijn. Ik denk dat er ook een verantwoordelijkheid ligt bij de lokale besturen om daarin actie te ondernemen en stappen te zetten.

De schade die Antwerpen blijkbaar heeft opgelopen, is inderdaad heel groot, als ik de heer Kennis mag geloven, die in de krant 70 miljoen euro verliest aankondigt. Zelfs voor een grote stad als Antwerpen scheelt dat een slok op een borrel. Dat is natuurlijk een spijtige zaak. Nogmaals: het dossier ken ik niet. Ik zal daar ook geen analyse, geen oordeel, geen waardeoordeel over vellen. Ik denk dat we moeten beseffen dat Antwerpen in de allereerste plaats slachtoffer is geweest van crimineel gedrag. Zo kijk ik ook naar dit dossier.

Wij hebben dat Cyber Response Team opgericht. Dat moet nog meer motiveren of, om het met een Engels woord te zeggen, de 'awareness' vergroten. We blijven het aanbod in de markt zetten van zowel de audits als de ethische hackers. Dat zijn twee belangrijke en interessante instrumenten die helpen.

Mijnheer Van Rooy, ik ben geen ICT-kenner maar slechts een eenvoudige jurist, maar wij denken soms nog te veel dat het een grote hocuspocus is zoals we het in films zien. Maar wat men eigenlijk doet, is de gemakkelijkste ingangspoorten zoeken. Een minimale bescherming helpt al heel goed tegen het overgrote deel van wat men doet. Het probleem is dat als men per se bij mijnheer Van Rooy of mijnheer Somers of mijnheer Veys binnen wil raken en het gaat om hackers van topkwaliteit, dat ze dan misschien binnen raken als ze op u gefocust zijn. Maar veel van die hackings zijn inderdaad – het is een mooi beeld – sleeptouwen. Het gaat om massale pogingen om ergens binnen te geraken. De zwakste deuren vallen dan open en daar kan men dan binnen. Een minimale bescherming betekent dus al heel veel. Dat hoeft allemaal niet ongelooflijk veel te kosten.

Wij gaan via onze kanalen en via de VVSG opnieuw de mensen nog eens heel duidelijk maken dat het hun morgen ook kan overkomen en dat ze hun verantwoordelijkheid moeten opnemen. Dat is de boodschap die we geven. We reiken tools aan. Dat is het maximale wat een minister van Binnenlands Bestuur in dit dossier kan doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaike De Vreese aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het samenwerkingsakkoord tussen het Agentschap Integratie en Inburgering en VDAB – 936 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, eerst en vooral mijn beste wensen voor dit jaar, een jaar waarin we weer grondig van mening kunnen verschillen en het ook heel vaak met elkaar eens kunnen zijn. Op dat vlak is de N-VA-fractie vandaag alvast heel goed gestart.

Onlangs hebben het Agentschap Integratie en Inburgering (AgII) en VDAB een samenwerkingsakkoord ondertekend. Hierdoor zullen we onze nieuwkomers onmiddellijk toeleiden naar de arbeidsmarkt, naar een job. Die ondertekening is weer een belangrijke stap in de uitrol van ons nieuw inburgeringsbeleid dat op 1 maart 2022 in werking is getreden. Met die derde pijler zet de Vlaamse Regering in op de economische zelfredzaamheid van de nieuwkomers. Inburgeraars zijn sinds maart verplicht om zich in te schrijven bij VDAB aan de start van hun inburgeringstraject. De samenwerking tussen het agentschap en VDAB wordt nu dus bestendigd in een samenwerkingsakkoord.

Daarnaast gaf u in uw beleids- en begrotingstoelichting voor het jaar 2023 ook aan dat er zeven proeftuinen lopende zijn voor een geïntegreerde intake met VDAB en het Agentschap Integratie en Inburgering. Deze geïntegreerde intake past ook in de uitwerking van de derde pijler. Via deze proeftuinen wordt er geëxperimenteerd met verschillende vormen van geïntegreerd samenwerken tussen de verschillende organisaties.

Minister, ik had het niet genoteerd in mijn schriftelijke vraag, maar wat mij natuurlijk ook interesseert, zijn de cijfers die momenteel voorhanden zijn bij VDAB van het aantal inburgeraars dat in 2022 was ingeschreven bij VDAB en ook werk heeft gevonden via VDAB. Misschien hebt u die cijfers vandaag niet bij zich, maar het lijkt mij interessant om in de loop van volgend jaar te bekijken wat de evolutie daarin is.

Kunt u extra toelichting geven over dit nieuwe samenwerkingsakkoord? Op welke manier zal dit in de praktijk een verandering teweegbrengen en dus nog meer nieuwkomers aan een job helpen?

Kunt u ook toelichting geven over de zeven lopende proeftuinen? Wat zijn de voorlopige resultaten van deze proefprojecten?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw De Vreese, ik dank u voor uw vraag. Op mijn beurt wens ik u een voorspoedig en gelukkig 2023.

Dit samenwerkingsakkoord met VDAB is voor mij van uitzonderlijk groot belang. Werk is tenslotte een ongelooflijk belangrijke hefboom naar participatie aan de Vlaamse samenleving. Werk is belangrijk, zowel vanuit persoonlijk perspectief als vanuit de maatschappelijke context. Het is belangrijk vanuit persoonlijk perspectief omdat het je een eigen inkomen geeft, een netwerk, zelfvertrouwen, heel veel kansen om Nederlands te oefenen, met mensen in contact te komen, de Vlaamse samenleving te leren kennen en jouw deel te doen in die samenleving. Ook vanuit de maatschappelijke context is het belangrijk, omdat je op die manier bijdraagt aan het samenlevingsmodel en daar ook deel van uitmaakt. Voor mij is dat een ongelooflijk belangrijk onderdeel van het nieuwe inburgeringsbeleid dat we nu voeren.

In het verleden was het absoluut niet zo dat elke inburgeraar werd toegeleid naar werk of VDAB. Het percentage mensen dat bij VDAB terechtkwam als inburgeraar was tijdens de vorige bestuursperiode, onder de vorige regering, 17 procent. 17 procent!

Het was de trajectbegeleider van het Agentschap Integratie en Inburgering die bepaalde of iemand een wat men een ‘professioneel’ perspectief noemt, had. Een persoon kwam dus bij het agentschap, de begeleider bekeek die, luisterde en beoordeelde of die een professioneel perspectief had. Ik heb mij altijd afgevraagd wat zo’n professioneel perspectief betekent. Ik denk dat iedereen die ouder dan 18 jaar en gezond van lijf en leden is een professioneel perspectief heeft. We hebben die filter jarenlang gekend en gebruikt in Vlaanderen. De begeleider beoordeelde wie wel en wie geen professioneel perspectief had. De mensen met een professioneel perspectief werden doorgestuurd. En wat blijkt? 17 procent van die mensen

had een professioneel perspectief. Dat is een van de dingen die ik als minister absoluut wilde veranderen. Ik heb gezegd dat iedereen die in onze samenleving terechtkomt welkom is, maar wel moet bijdragen, de handen uit de mouwen moet steken, moet meewerken, zichzelf moet emanciperen, op eigen benen moet staan en een toekomst moet opbouwen. Daarvoor zijn zij immers naar hier gekomen en daarom moeten zij daaraan meewerken.

Daarom hebben we nu een samenwerkingsakkoord met VDAB gemaakt. Daarbij is het principe dat iedereen binnen de twee maanden moet worden doorverwezen.

Dat is begonnen op 1 maart. Uiteraard vraagt dat enige tijd om dat in orde te krijgen, daar heb ik begrip voor. Vandaag kunnen we zeggen dat 74 procent al is doorverwezen naar VDAB. Daar kom ik zo dadelijk nog op terug. Waarom is dat belangrijk? U weet dat we in Vlaanderen aan een activeringsgraad van bijna 80 procent zitten. Uit onderzoek blijkt dat bij mensen die verplicht zijn om een inburgering te volgen, tot nu toe, na vijf jaar amper de helft een job heeft. En de helft dus niet. Dat is veel te weinig. We moeten dat cijfer absoluut opkrikken. Ik ga ervan uit dat de mensen die hier aankomen eigenlijk zouden moeten klaarstaan om te werken aan hun toekomst, en aan de toekomst van onze samenleving. Het is dus belangrijk dat dat cijfer omhooggaat.

Wat ook belangrijk is, is dat men niet gewoon naar VDAB moet gaan om afgevinkt te worden op een lijst. Wat mij vooral interesseert, is hoeveel van die mensen na zes maanden of na een jaar een job hebben. Dat is het fundamentele. Het samenwerkingsakkoord is nu gesloten tussen VDAB en de drie agentschappen. Zij hebben als doel de gezamenlijke klanten zo snel mogelijk naar duurzaam werk te begeleiden.

De drie agentschappen en VDAB hebben er zich toe verbonden een aantal strategische doelstellingen na te streven. Ik som ze op: alle arbeidsbekwame personen van buitenlandse herkomst snel en duurzaam aan het werk krijgen, de begeleiding van gezamenlijke klanten is optimaal afgestemd en cliëntgericht, en werkgevers en werkgeversorganisaties worden gesensibiliseerd en ondersteund om maximale tewerkstellings- en opleidingskansen te bieden aan personen van buitenlandse herkomst. We zitten met een enorme krapte op onze arbeidsmarkt en dus kunnen we elke persoon gebruiken.

De overeenkomst bevat afspraken over doorverwijzing, toeleiding, begeleiding, terugkoppeling en samenwerking. De afspraken tussen VDAB en de drie agentschappen zijn dus gemaakt. Sinds de invoering van het decreet op 1 maart is dus inderdaad reeds 74 procent van de inburgeraars ingeschreven bij VDAB. Ik herhaal nog eens: 17 procent tijdens de vorige legislatuur, nu 74 procent. Voor mij is dat niet genoeg, dat moet 100 procent worden. Het groeit nog wekelijks aan en ik verwacht dat we wel aan die 100 procent gaan geraken binnen twee maanden.

Van de inburgeraars die doorgestuurd zijn naar VDAB zijn er voor meer dan 80 procent van hen al acties opgestart. Dat gaat over concrete toeleiding naar werk, beroepsopleiding en dergelijke. De belangrijkste vraag is hoeveel mensen daarvan nu al werk hebben. Die vraag is ook aan collega Brouns gesteld en ik moet u daarvoor naar hem doorverwijzen. Hij zal daarop morgen, of donderdag, een concreet antwoord geven. Ik vind het heel belangrijk – en ik weet dat collega Brouns dat ook vindt – dat we elke zes maanden zouden kunnen meten wie er werk heeft, na zes maanden, of na een jaar. Dat zou ideaal zijn. We moeten niet flauw doen, ik denk niet dat we na een jaar al zullen kunnen zeggen dat 80 procent van die mensen een job heeft. Er zullen ook mensen opleidingen volgen en dergelijke. Maar we mogen niet aanvaarden dat na vijf jaar nog maar de helft van de mensen werkt. Dat is gewoon niet aanvaardbaar.

Dan is er het thema van de proeftuinen: er zijn er zeven opgestart. Die zijn verspreid over de provincies en over grotere en kleinere gemeenten: Roeselare, Aalst-

Ronse, Gent, Mechelen, stad Antwerpen, Leuven en Pelt. Het doel is om de nieuwe derde pijler van het inburgeringstraject kwalitatief verder uit te werken.

Concreet zijn er volgende doelstellingen: experimenteren met verschillende vormen van geïntegreerd samenwerken via gezamenlijke gesprekken, gezamenlijke intake, co-housing, casebesprekingen … We willen verschillende dingen uitproberen. Andere doelstellingen zijn nagaan of de vooropgestelde rolafbakening voor een efficiënte en klantgerichte manier van werken zorgt, en nagaan welke gegevensuitwisseling nodig is om de doelstellingen te realiseren. Ten slotte wil men ook signalen capteren op het vlak van aanbod ten aanzien van inburgeraars. Dekt het bestaande aanbod aan arbeidsmarktoriënterende maatregelen de behoeften? Wat is eventueel nodig aan uitbreiding of aanpassing?

De evaluatie wordt opgeleverd in april. Er zijn al wel een aantal tussentijdse vaststellingen, maar ik denk dat we er in april dieper op kunnen ingaan, mevrouw De Vreese.

Ik geef al een aantal resultaten vanuit het perspectief van de klant. Er wordt vastgesteld dat de klant sneller informatie krijgt over mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Er is meer nood aan differentiatie voor verschillende doelgroepen, onder andere voor de niet-digitaalvaardige inburgeraar. Daarnaast is het voor de klant duidelijk wat de doelstellingen en verwachtingen zijn met betrekking tot de twee trajecten.

Vanuit het organisatieperspectief is het zo dat het agentschap en VDAB elkaar beter leren kennen. Dat werd tijd. Dat is het probleem van de verkokering in Vlaanderen, dat je twee Vlaamse organisaties hebt die met hetzelfde publiek werken, maar die elkaar eigenlijk niet goed kennen. Nu leert men elkaar dus beter kennen. Er zijn ook efficiëntie- en tijdswinsten. VDAB kan op basis van de resultaten van het voorafgaandelijk gesprek bij het agentschap sneller een inschatting maken. Het helpt hen.

Ook wat de gegevensuitwisseling betreft zijn er nog mogelijkheden tot versterking. Vanuit de agentschappen en VDAB wordt er sterk ingezet op de concrete uitwisseling van gegevens en cijfers.

Einde maart volgt er een volledige monitoring, en daarover kunnen we dan nog van gedachten wisselen.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, u zegt dat 74 procent doorverwezen is naar VDAB. Hoeveel mensen zijn dat dan? U hebt enkel het percentage genoemd. Kunt u daar een effectief cijfer van geven?

Dat samenwerkingsakkoord kadert absoluut in de visie van ons nieuw inburgeringsbeleid waarvan u weet dat wij heel grote voorstander waren om de stappen die vroeger eerst gezet moesten worden – eerst overgaan tot maatschappelijke oriëntatie, tot het leren van het Nederlands – al tijdens het werken te doen, om de mensen zo snel mogelijk richting onze arbeidsmarkt te oriënteren. Want ook wij als fractie zijn er enorm van overtuigd dat op de werkvloer mensen niet enkel en alleen economisch zelfredzaam zijn, maar ook Nederlands kunnen leren en een sociaal netwerk kunnen uitbouwen. Ik zie daar alleen maar een win-win in, zowel voor de nieuwkomer als voor onze Vlaamse samenleving.

Het samenwerkingsakkoord is natuurlijk heel goed, maar er moet ook resultaat komen. Daarom is het zo belangrijk om die cijfers verder te monitoren om dan later ook te gaan bekijken waar we eventueel nog moeten bijsturen.

Ik ben ook een heel grote voorstander van die regionale aanpak. In een grootstad als Antwerpen is het bijvoorbeeld anders werken dan in de Westhoek in West-Vlaanderen.

Het is inderdaad belangrijk om ook daar te bekijken op welke manier je gaat differentiëren in de manier van aanpak. Dat moet inderdaad fijnmazig kunnen zijn.

Nu vormt dit samenwerkingsakkoord een eerste stap in dit proces en er staan een aantal duidelijke verdere stappen vermeld om de verschillende punten te concretiseren. Daarom had ik van een aantal concrete zaken graag de timing gekregen, bijvoorbeeld het operationeel kader, de regionale actieplannen en hun concrete uitwerking, het afsprakenkader, het gedeelde lexicon. Wanneer kunnen we daarin de volgende stappen verwachten?

Minister, gisteren was ik net zoals u aanwezig op de nieuwjaarsreceptie van het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka). Daar was Hassan Al Hilou aanwezig. Toen vroeg ik me af wat de rol van bepaalde vzw's is. Capital werkt niet alleen met nieuwkomers, maar met heel wat jongeren. Er zijn ook andere vzw's die werken naar de toeleiding richting de arbeidsmarkt. Welke rol ligt volgens u voor hen weggelegd?

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ter herinnering: het inactiviteitscijfer van mensen die geboren zijn buiten de EU ligt in Vlaanderen op 41 procent. Dat is torenhoog. Minister Somers, ik moest daar toch aan denken toen u de anekdote vertelde van de man of vrouw bij VDAB die iemand voor zich kreeg en een soort schifting doorvoerde en zei – ik weet niet meer in welke bewoordingen het waren – of iemand wel of geen professioneel perspectief had. Dat klinkt natuurlijk niet zo goed. Uiteindelijk moeten wij ook eens onder ogen durven te zien dat hier mensen binnenkomen die inderdaad geen professioneel perspectief hebben. Misschien werd dat toen te snel gezegd, daar wil ik mee akkoord gaan. Maar ik blijf erbij: zolang er geen selectie aan de poort doorgevoerd wordt, zal er een veel te grote groep blijven – met alle beste wil van de wereld van VDAB, van de vele gesubsidieerde vzw's die mevrouw De Vreese opnoemde – waarbij alle energie en middelen die ernaartoe gaan er niet toe zullen leiden dat alle mensen die hier binnenkomen een degelijk professioneel perspectief hebben omdat er nu eenmaal tussen het koren veel te veel kaf zit. Er moet een selectie aan de poort gebeuren. Anders zullen wij hier in Vlaanderen nog vzw's blijven uitvinden, andere methoden uitvinden voor VDAB en er vooral veel geld blijven insteken zonder helaas het gewenste resultaat.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik zal met het laatste beginnen. Mijnheer Van Rooy, over een aantal zaken verschillen we heel fundamenteel van mening en zeker in dit debat hebben we vaak een meningsverschil. Dat neemt echter niet weg dat ik ook vind dat men selectief moet zijn aan de poort. Vandaag hebben we in onze samenleving en in ons land te veel volgmigratie en te weinig arbeidsmigratie en dat is al lange tijd zo. Dat is een fundamenteel gegeven, maar het is een federale discussie. Dat is een onderwerp dat ik hier in het debat niet wil uitputten. Collega Ongena heeft daarvoor het woord paraplufederalisme gebruikt en ik vond dat eigenlijk een mooi woord. Binnen mijn bevoegdheden probeer ik te doen wat ik kan. Tot daar vonden we elkaar.

Maar waarover ik van mening verschil, is dat vandaag iemand in onze samenleving per definitie een arbeidsperspectief heeft. Waarom? Er is een tijd geweest dat we te weinig werkaanbod hadden voor mensen. En dan zou je je kunnen afvragen hoe we een aantal mensen ooit aan de slag krijgen. Maar vandaag is er werk voor iedereen. *(Opmerkingen van Sam Van Rooy)*

Oké, maar los van het in contrast te stellen met u, heeft wat mij betreft vandaag iedereen een arbeidsperspectief. Zelfs voor ongeschoolde mensen is er een werkaanbod. Er is dus voor iedereen werk. Sommige mensen met een fysieke of mentale beperking of langdurig zieken hebben natuurlijk geen arbeidsperspectief. Dat

is iets anders, dat weten we allemaal. Maar iemand die gezond is van lijf en leden kan in Vlaanderen morgen werk hebben. Dat kan gewoon. Ik heb het als burgemeester vaak meegemaakt. Ik zal het hebben over een van mijn gemakkelijkste trucjes op mijn spreekuur. Op een bepaald moment heb ik dat gewoon afgeschaft. De mensen kwamen mij vragen of ze een sociale woning konden krijgen, of ik iets kon doen voor hen. Ik antwoordde dan dat ik hen geen sociale woning kon bieden omdat er een wachtlijst was, maar dat ze wel werk konden krijgen. Ik vertelde dat ze door te werken geld konden verdienen en zo een woning konden huren op de private markt. Toevallig had ik het geluk dat mijn vrouw in die periode als uitzendconsulent werkte in een bedrijf. Ik gaf hun dat adres en mijn vrouw kon hen onmiddellijk werk aanbieden. Van de tien mensen die met dat papiertje vertrokken, ging er 's anderdaags gemiddeld een bij mijn vrouw langs. Dat wil zeggen dat er een groep mensen is in de samenleving bij wie je meer moet doen dan hen gewoon vriendelijk toespreken. Mensen moeten daartoe worden gemotiveerd. Dat is mijn eerste beschouwing.

Ten tweede, mevrouw De Vreese, het gaat concreet over 5272 mensen. Wat u zegt over differentiëren deel ik met u. Maar dan zitten we eigenlijk al een beetje in het dossier van collega Brouns, want dat is ook zijn werk. Vanuit het Agentschap Integratie en Inburgering weten we dat maatwerk belangrijk is.

Kunnen private organisaties worden ingeschakeld? Dat is weer een vraag over VDAB. Ik heb een heel uitgesproken persoonlijke mening over VDAB, maar dat is de bevoegdheid van collega Brouns. Toch wil ik u één voorbeeld geven dat mij recent in mijn eigen stad heeft gefrappeerd. Een dame die ik persoonlijk goed ken, is een schoonmaakbedrijf gestart dat zich richt op mensen met een migratieachtergrond die nooit actief waren op de arbeidsmarkt en niet leefden van een leefloon of een werkloosheidsuitkering, maar huisvrouw waren. Zij heeft die dames bereikt, heeft hen leren fietsen om een actieradius te hebben, heeft hun geleerd de bus te nemen, heeft hun geleerd digitaal te werken. Zij hebben elke dinsdagavond samen les Nederlands. Zij zijn naar het Agentschap Integratie en Inburgering gestapt om vrijwillig inburgeringscursussen te volgen, want zij kenden dat niet. Je botst dan ook op andere sociale en maatschappelijke problematieken waarop ik nu niet verder zal ingaan. Zij, één dame, is er met haar organisatie op twee jaar tijd in geslaagd om zeventig vrouwen die nooit actief zijn geweest op de arbeidsmarkt te activeren. Dat bewijst voor mij dat het kan, dat er mogelijkheden en wegen zijn om dat te doen en dat we dat vandaag te weinig doen en meer moeten doen. Ik ben er ook van overtuigd dat ook collega Brouns daar zo over denkt, maar er is nog winst te boeken op dat vlak.

Juiste cijfers en een goede opvolging vind ik ook heel belangrijk. We zitten nu nog maar in een eerste traject. Het is onze ambitie om begin maart, wanneer het decreet een jaar actief is, goed te peilen en te bekijken waar we staan, wat we nog meer moeten doen en hoe we kunnen verdergaan. Want er is vandaag nog een groot potentieel van mensen die aan de slag kunnen gaan en die dat ook beter zouden doen, op de eerste plaats voor zichzelf.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Ik geloof absoluut ook dat er nog veel marge is. Ik verwijs naar de Oekraïners die hier als nieuwkomers zijn aangekomen. Het was in eerste instantie al heel jammer dat zij niet verplicht waren om zich bij VDAB in te schrijven om op de arbeidsmarkt te worden tewerkgesteld. Ik heb al verschillende gesprekken gehad met mensen die over heel wat competenties beschikken – en ook diploma's, maar die kunnen hier niet zomaar worden gevalideerd. Er is werk aan de winkel om die competenties te bekijken en die mensen dan in te schakelen op onze arbeidsmarkt. Ook voor die Oekraïners is er heel wat werk aan de winkel, ten eerste om hen richting onze inburgeringstrajecten toe te leiden, ten tweede

om hen Nederlands te leren en ten derde om een job te vinden. Dat hoeft niet per se in die volgorde. We hebben dus heel wat werk te doen.

We moeten er ook voor opletten dat bepaalde vzw's niet worden gesubsidieerd om dubbel werk te doen. Het is ook een taak van de overheid om daarop toe te zien. En als vzw's worden gesubsidieerd om die taak te doen, moeten zij effectieve resultaten kunnen voorleggen. Ook dat moeten we goed in de gaten houden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de uitvoering van het Klokkenluidersdecreet en de problemen in de praktijk – 962 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Op 25 oktober 2022 bespraken we in deze commissie het decreet tot wijziging van het Provinciedecreet, het decreet over het lokaal bestuur en het Bestuursdecreet voor wat betreft de klokkenluiders. Dat decreet zet de Europese Klokkenluidersrichtlijn van 23 oktober 2019 om in Vlaamse regelgeving. Het decreet zorgt voor een bescherming voor wie melding doet van onrechtmatige handelingen binnen de overheid, bij de Vlaamse overheid, de provinciale besturen en de lokale besturen.

Op het terrein komen bij de lokale besturen ondertussen wel wat ongerustheden, praktische moeilijkheden en onduidelijkheden naar voren.

Het gaat vooreerst over de snelle inwerkingtreding. In de commissie vroegen we ons ook al af of het decreet niet te snel in werking zou treden. Toen zei u dat er samen met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) modellen en draaiboeken zouden worden ontworpen, waardoor de implementatie tegen eind 2022 mogelijk was.

Inmiddels is het decreet in werking getreden op 11 december 2022, tien dagen na de publicatie in het Belgisch Staatsblad, zoals dat gebruikelijk is. De lokale besturen gaven aan dat dat toch een beetje snel was. Het is niet zo evident – ik moet u dat niet uitleggen – om tussen 1 en 11 december de reglementen daarop aan te passen en om de nodige nieuwe software aan te kopen. Zeker op het einde van het jaar is dat dubbel zo lastig. Dat moeten we elkaar niet uitleggen.

Een andere vraag is gaan leven door het voorontwerp van decreet tot bescherming van klokkenluiders in het onderwijs, zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 9 december 2022, en ook de relatie met het decreet dat we hier hebben gestemd. Wat is het belang daarvan voor het personeel van het gemeentelijk en provinciaal onderwijs?

Tot slot heeft het parlement de Vlaamse Regering de bevoegdheid en de opdracht gegeven in artikel 25 om doeltreffende, evenredige en afschrikkende administratieve of tuchtrechtelijke sancties te voorzien voor personen die een melding belemmeren of proberen te belemmeren, voor personen die de geheimhouding van de identiteit van melders schenden en voor personen die bewust onjuiste informatie hebben gemeld of openbaar gemaakt. Dit zijn belangrijke uitvoeringsbepalingen omdat we er uiteraard voor moeten zorgen dat de belemmeringen van meldingen worden tegengegaan. Zonder sancties is het niet zo evident om de klokkenluidersregeling in praktijk te brengen.

Minister, hebt u ook signalen gekregen van lokale besturen dat de snelle implementatie eigenlijk niet echt haalbaar is? Ziet u daar mogelijke tegemoetkomingen?

Zijn alle modellen en draaiboeken tijdig af zodat het voor de lokale besturen eenvoudig is of was om het Klokkenluidersdecreet te implementeren? Plant u nog extra vormingsinitiatieven?

Bent u van plan om de lokale besturen te ondersteunen, bijvoorbeeld via het aanbieden van een raamovereenkomst of een typebestek voor de aankoop van softwarepakketten die conform zijn aan het Klokkenluidersdecreet?

Valt het personeel uit het gemeentelijk of provinciaal onderwijs onder de regeling van het Klokkenluidersdecreet van 18 november 2022 wat betreft de lokale besturen, of zal het onder het nog goed te keuren Klokkenluidersdecreet wat betreft het onderwijs vallen? Welke verschillen zijn er?

Wat is de stand van zaken van het uitvoeringsbesluit dat in sancties voorziet voor onder andere wie meldingen belemmert, de geheimhouding schendt of onjuiste informatie meldt of bekendmaakt? Wat kunnen lokale besturen nu – zonder het uitvoeringsbesluit – doen als er bijvoorbeeld roekeloze meldingen worden gedaan?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Warnez, ik zal uw eerste drie vragen gebundeld beantwoorden.

We hebben via de VVSG inderdaad signalen opgevangen dat sommige besturen te weinig tijd zouden hebben om de klokkenluidersregeling lokaal te implementeren. Enerzijds kan ik deze bezorgdheid natuurlijk begrijpen. Het gaat om vernieuwde processen met belangrijke gevolgen die de besturen goed moeten uitwerken. Ze hadden inderdaad weinig tijd. Anderzijds hebben we er bewust voor gekozen om deze processen te enten op bestaande structuren, zodat men niet iets volledig nieuws moest opzetten. Het hoofd van het personeel is het intern meldingskanaal en Audit Vlaanderen is het extern meldingskanaal. Die twee kanalen bestonden al. Elk bestuur heeft een hoofd van het personeel dat reeds klachten kon ontvangen en ook Audit Vlaanderen had al lokale bevoegdheden. Er moest dus niet een volledig nieuwe infrastructuur worden opgezet.

De procedures voor hoe zij met specifieke klokkenluidersmeldingen omgaan worden nu wel consistenter en strikter. Die verandering is evident.

We hebben daarenboven ondersteuningsmateriaal ter beschikking gesteld zodat de ontvangende actoren dit kunnen uitvoeren. Zo bevat de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) naast specifieke informatie ook veelgestelde vragen en antwoorden, praktische richtlijnen en een stappenplan voor het interne meldkanaal. Dit stappenplan moet het hoofd van het personeel in staat stellen de nodige garanties te bieden inzake vertrouwelijkheid, anonimiteit en kwaliteit van de behandeling van de melding. De regeling in het Bestuursdecreet bevat echter geen bepaling waarvoor een specifiek softwarepakket nodig is.

De website zal worden geactualiseerd en aangevuld met nieuwe inhoud die voortkomt uit de daartoe opgerichte werkgroep, met onder andere het ABB, de VVSG en Audit Vlaanderen. Die werkgroep zal op regelmatige tijdstippen samenkomen.

Wat de vormingsinitiatieven betreft, zijn er al contacten geweest over een mogelijke samenwerking met Exello.net en de Vlaamse lokale financieel directeurs (Vlofin). We brengen momenteel de noden van de besturen in kaart zodat de vormingen daarop kunnen worden afgestemd.

Ik geef nog mee dat het voor dit dossier uitermate belangrijk was om het vooropgestelde tijdspad te bewaken. De deadline was eigenlijk 17 december 2022 waardoor technisch gezien burgers zich reeds konden beroepen op dat recht. Dit had ook tot gevolg dat we geen uitstel meer konden toestaan voor de inwerkingtreding van de klokkenluidersregelgeving in het Bestuursdecreet.

De scholen vormen inderdaad een uitdaging. Binnen het gemeentelijk en provinciaal onderwijs kunnen we grosso modo twee personeelscategorieën onderscheiden. Dit onderscheid vertaalt zich inderdaad ook in de decreten die van toepassing zijn. Het niet-gesubsidieerde personeel, het ondersteunend personeel van het secretariaat, poetspersoneel, enzovoort, valt onder de bepalingen van het Bestuursdecreet; het gesubsidieerde personeel, de leerkrachten, zal vallen onder de aparte klokkenluidersregeling voor het onderwijs.

Beide decreten zorgen voor de omzetting van dezelfde Europese richtlijn maar bevatten inderdaad enkele verschilpunten: het toepassingsgebied van het soort inbreuken die kunnen worden gemeld – voor de onderwijsregeling is dat beperkt tot de inbreuken op het Unierecht – en de vaststellingen van het intern en extern meldkanaal. Deze verschillen zijn eigen aan de sector waarop de decreten van toepassing zijn. Het is dus belangrijk om de scholen duidelijk te informeren en hen aan te sporen om hun processen op elkaar af te stemmen.

Wat is nu de stand van zaken van de uitvoeringsbesluiten in verband met de sancties? Er zal op korte termijn zeker werk worden gemaakt van een uitvoeringsbesluit waarin verder geconcretiseerd wordt wat de sancties zijn voor onder andere personen die een melding proberen te belemmeren. Momenteel kunnen de besturen zich wat betreft hun eigen personeelsleden steeds beroepen op de tuchtregeling indien het bestuur geconfronteerd wordt met personeelsleden die een melding belemmeren, de geheimhouding van de identiteit van de melder schenden of bewust onjuiste informatie melden. Ook mogen personeelsleden geen daden stellen waardoor de waardigheid van het ambt in het gedrang komt. Dit zou een schending inhouden van de deontologische code waarvoor ook nu al sancties bestaan. Er zijn dus mogelijkheden om op te treden. Daarnaast kan men ook gerechtelijke stappen zetten. Zo regelt artikel 445 van het Gerechtelijk Wetboek de bestraffing van lasterlijke aangiften. Indien een roekeloze melding schade met zich meebrengt, kan het bestuur zich voor een schadevergoeding steeds wenden tot de burgerlijke rechtbank op basis van artikel 1382 en volgende van het Oud Burgerlijk Wetboek.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Minister, dank u wel. Mocht u geen signalen hebben opgevangen, dan zou u geen goede minister van Binnenlands Bestuur zijn. Ik begin met een complimentje. Daarna zal ik nog iets vragen.

Ik begrijp dat u zegt dat dit wordt geënt op bestaande structuren voor interne meldingen. Maar we weten ook allemaal dat binnen de lokale besturen reglementen moeten worden aangepast. Ik vind het zelf ook moeilijk. We willen allemaal dat het zo snel mogelijk wordt geïmplementeerd want de klokkenluiders moeten asap beschermd worden. Anderzijds is er de richtlijn van 2019. Wij moeten die collectieve verantwoordelijkheid opnemen. We hebben de richtlijn van 2019 eind 2022 geïmplementeerd en we verwachten dat de lokale besturen dat op tien dagen doen. Daar moeten we een beetje een mea culpa slaan. Indien er nog verzachtende maatregelen mogelijk zijn, dan zou ik daartoe toch oproepen.

Voor wat betreft het onderwijspersoneel begrijp ik dat er een gedifferentieerde regeling is voor niet-gesubsidieerd en gesubsidieerd personeel. Dat betekent dat vandaag het gesubsidieerd personeel nog niet beschermd is. Het decreet is er vandaag nog niet voor het onderwijs. De klokkenluidersregeling is daar nog niet van

toepassing, of men zou zich rechtstreeks moeten beroepen op die Europese richtlijn. Anderzijds denk ik toch dat het beter is om een eigen Vlaamse regelgeving te hebben om daar wat duidelijkheid in te hebben. Misschien moet u nog eens aan de mouw van uw collega Weyts trekken, als dat kan.

Tot slot, wat het uitvoeringsbesluit betreft. Ja, er is een tuchtregeling. Aan de andere kant is het ook wel de bedoeling dat klokkenluiders voor een stuk worden beschermd tegen die tuchtregeling. Je zit hier dus in een heel specifieke situatie, waarbij je de klokkenluiders wilt beschermen tegen een tuchtregeling als ze toch die meldingen zouden doen. Hen dan bestraffen met tucht lijkt me wat contradictorisch. Daarom is er in dit geval een specifieke regel nodig om die sancties te voorzien die die tuchtregeling aanvullen of er een alternatief voor zijn. Vandaar de vraag binnen welke termijn u het uitvoeringsbesluit rond die sancties mogelijk acht.

Kris Van Dijck (N-VA): Minister, ik heb een kleine bemerking. Wanneer we een verschillende regelgeving hebben voor het gesubsidieerd en het niet-gesubsidieerd personeel in het onderwijs, dan kan dat zich in hoofde van één persoon voordoen, bijvoorbeeld bij een kinderverzorger in een gemeenteschool die uren heeft die enerzijds door Brussel betaald worden en die anderzijds lokaal bijgepast worden. Het kan ook een andere leerkracht zijn. Ik wil er even op wijzen dat we in het kader van de nieuwe regelgeving op onderwijsniveau trachten zo veel mogelijk synergie te hebben tussen wat er voor de andere medewerkers geldt en wat voor het onderwijs geldt.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik begin me stilaan een vis in het water te voelen als minister van alles. Ik heb daarjuist over VDAB mogen spreken, ik mag me nu als minister van Onderwijs ontpoppen. *(Gelach)*

Ik doe niets liever, tussen haakjes. Maar of mijn collega's dat allemaal graag hebben, dat weet ik niet. Ik zal dat vrijdag wel merken in de regering. *(Gelach)*

We zullen eerst beginnen met de timing. De heer Buysse heeft me daar in de plenaire ook al over gekitteld, toen hij zei dat ik een toffe was om zo thuis te komen en te zeggen dat ik de eerste van de klas was, terwijl ik gebuisd was. Dat is niet zo goed. Men moet daar niet flauw over doen: die regeling is te laat tot stand gekomen. Dit had sneller moeten gebeuren, en dat is de mea culpa die je graag hebt. Maar ik blijf nog altijd de beste van de klas, want al die anderen komen na mij. Het is dus een beetje van de twee.

Specifiek wat onderwijs betreft, is collega Weyts daar 'in the lead'. Wat u specifiek aanhaalt is een boeiende zaak. Wat ik me nog uit mijn opleiding als jurist herinner, is dat als je twee regelingen voor één persoon hebt, de beste van de twee geldt, dus dat je als personeelslid een beroep kunt doen op de regeling die het meest voordelig is voor jou. Dat lijkt me een juiste juridische interpretatie van dat specifieke probleem, maar ik feliciteer u, voorzitter, om al zeer diep na te denken over specifieke problemen die zich zouden kunnen voordoen.

Wat betreft de specifieke regeling die we verder moeten uitwerken: er is vandaag wel rechtsbescherming. We zullen daaraan verder werken, mijnheer Warnez. We beseffen dat we dat niet mogen laten liggen. Maar als je van mij nu een concrete timing vraagt? Ik moet me daar echt verder over bevragen, ik moet kijken hoever we staan en welke stappen we nog moeten zetten. Maar we zullen dat zeker niet laten liggen. Ik hoop dat ik daarmee toch al een begin van een antwoord heb gegeven.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Dat laatste zullen we dan zeker opvolgen, minister. Ik denk dat het een beetje een ongemakkelijke regeling is naar die lokale besturen

toe, maar dat we in die optiek ook wat coulant moeten zijn en hen maximaal moeten ondersteunen om die implementatie mogelijk te maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de thema-audit 'Opvolging van Verzelfstandigde en Verbonden Entiteiten'
– 963 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

– Sam Van Rooy treedt als voorzitter op.

Brecht Warnez (cd&v): Tussen oktober 2021 en november 2022 heeft Audit Vlaanderen een thema-audit bij tien lokale besturen uitgevoerd met de naam 'Opvolging van Verzelfstandigde en Verbonden Entiteiten'. Daarin werd onderzocht in welke mate zij stappen zetten om risico's verbonden aan een gedelegeerde opvolging en aansturing van entiteiten in te perken. Daarvoor werd ook in gesprek gegaan met mandatarissen en de entiteiten zelf, wat me logisch lijkt. Die audit werd gepresenteerd op 20 december in een globaal rapport.

Hierin worden door Audit Vlaanderen drie grote en niet onbelangrijke risico's naar voren geschoven. Eerst en vooral dat de belangen van het bestuur en de dienstverlening aan de burger in het gedrang kunnen komen omdat een lokaal bestuur de verzelfstandigde en verbonden entiteit niet actief opvolgt of meebestuurt.

Ten tweede, dat beschikbare middelen ook suboptimaal worden ingezet omdat de werking en doelstellingen van het lokaal bestuur en die verzelfstandigde en verbonden entiteit onvoldoende op elkaar zijn afgestemd.

Ten derde, dat het toezicht op en de dienstverlening van de verzelfstandigde en verbonden entiteit te wensen overlaten door onduidelijke of onvoldoende opgenomen ambtelijke en politieke rollen en verantwoordelijkheden.

Ik denk dat dat een aantal risico's zijn die we zelf als fractie ook al hadden geformuleerd en gedetecteerd in een conceptnota van 16 maart 2022 over intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (IGS'en). Audit Vlaanderen onderzoekt dit nu breder over alle verzelfstandigde en verbonden entiteiten en stelt daarbij in elk geval vast dat de risico's niet overal onder controle zijn.

Een aantal verbeter- en aandachtspunten, alsook aanbevelingen worden daarom meegegeven aan de lokale besturen waaronder het opnemen van de opvolging van de verzelfstandigde en verbonden entiteiten in de reguliere werking, het verzekeren van het zicht op de kwaliteit van de dienstverlening door de entiteiten, het sterker ondersteunen van lokale mandatarissen en het aanbieden van een overzicht van de entiteiten.

Hoe kijkt u naar de resultaten van de audit? Hoe gaat u de lokale besturen ondersteunen en stimuleren om aan deze verbeterpunten te werken? Zult u specifiek initiatieven nemen om de verspreiding van de in de audit vermelde goede praktijken naar de lokale besturen toe te verspreiden? Hoe zult u verder opvolgen dat de geschetste risico's tot een minimum beperkt worden?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Warnez, ik denk dat we eerst en vooral mogen zeggen dat Audit Vlaanderen hier een heel interessant werkstuk heeft afgeleverd dat een aantal pijnpunten blootlegt, wat ook zijn taak is. We kunnen tegelijkertijd starten met een aantal acties om die vastgestelde pijnpunten aan te pakken.

De resultaten van die audit liggen in de lijn van de bevindingen van het onderzoek naar de vereenvoudiging van de samenwerkings- en verzelfstandigingsvormen dat in 2021 werd gevoerd door een consortium van de universiteiten van Gent en Hasselt.

Ten eerste blijkt daaruit dat er vanuit het werkveld, de lokale besturen en hun verzelfstandigde entiteiten geen nood is aan een drastische hertekening van de toepasselijke organieke regelgeving. Daar is geen nood aan.

Het organiek kader blijkt ook voldoende handvatten te bevatten om een controlerol uit te oefenen. Ook hier is er geen vraag naar drastischere hervormingen. Maar uit de audit en het onderzoek blijkt echter wel dat de decretale instrumenten weinig zijn gekend en onvoldoende worden benut. Er is dus op dit punt marge tot verbetering.

Audit Vlaanderen stelt vast dat lokale besturen hun verzelfstandigde en verbonden entiteiten vooral ad hoc opvolgen. Dat betekent evenwel niet dat er geen opvolging is. Tegelijk wijst Audit Vlaanderen er bijvoorbeeld zelf ook op dat heel wat besturen wel impliciete keuzes maken en zich informeel vaak richten op de opvolging van die belangrijkste entiteiten en niet de kleintjes. Ze gaan de belangrijkste beter opvolgen. Concluderend kan worden gesteld dat Audit Vlaanderen in zijn onderzoek geen verrassingen bloot legt. Ik denk dat iedereen die op lokaal niveau actief is, weet dat er op dit punt verbeteringen mogelijk zijn.

Hoe gaan we die verbeteringen realiseren? Op 3 mei 2022 besprak ik in deze commissie de beleidsaanbevelingen uit het hogervermelde onderzoeksrapport. Ik heb toen reeds op een aantal punten gewezen en ben daarop ingegaan. Ik stelde toen dat de Vlaamse overheid in de context van het algemeen toezicht, van het goedkeuringstoezicht en van de adviesverlening constant in contact staat met de lokale besturen en met de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Zo spelen we voortdurend in op hun actuele behoeftes aan ondersteuning.

Het ontwerp van Regiodecreet, dat eind vorig jaar in deze commissie werd behandeld, geeft de gemeenteraad of de bevoegde gemeenteraadscommissie bijkomend de opdracht om te waken over de afstemming van het beleid van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden op de regiowerking. Om die reden moet die regiowerking tweemaal per jaar op de gemeenteraad worden geagendeerd.

In het kader van het Labo Regiovorming zijn reeds goede voorbeelden gepubliceerd van regio's die op een gestructureerde wijze de betrokken gemeenteraden betrekken. Een mooi voorbeeld daarvan is de regio Midwest.

Naar aanleiding van dit auditrapport worden de inspanningen opgedreven. Er is een versterking van de gemeenteraad en een ondersteuning van de raadsleden nodig via sensibilisatie, informatie en vorming. De volgende acties zullen we daarvoor ondernemen, in samenwerking met het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB), Audit Vlaanderen en de VVSG: er is nu al een checklist gepubliceerd die lokale besturen toelaat om na te gaan in hoeverre zij alle opvolg- en aansturingsverplichtingen die het bevat naleven. Met andere woorden: de gemeenteraad kan op die manier nakijken of het bestuur voldoende terugkoppelt over de satellieten en de samenwerkingsverbanden. Er wordt op 26 januari 2023 een webinar georganiseerd door Audit Vlaanderen in samenwerking met het ABB. Deze vorming richt zich tot de lokale besturen en bevat de voorstelling van een reeks goede praktijken die lokale besturen ontwikkelden voor de opvolging van de samenwerkingsverbanden waarin ze participeren. Zo wordt de informatiebundel van het lokale bestuur van Olen voorgesteld. Dit is een heel goed voorbeeld dat uit de audit

naar boven is gekomen. Verder worden de belangrijkste vaststellingen en geleerde lessen uit de thema-audit toegelicht. De opname van dat webinar zal ook daarna ter beschikking gesteld worden van geïnteresseerden. Als je er zelf niet bij kunt zijn, kun je er zeker nog naar kijken.

Audit Vlaanderen en het ABB bekijken momenteel de mogelijkheid om een reeks van veel voorkomende vragen te publiceren. Die vragen kwamen aan de oppervlakte naar aanleiding van de auditwerkzaamheden.

Zoals bij andere thema-audits wordt met de bestuursscholen nagegaan in hoeverre meer interactieve workshops kunnen worden opgezet om medewerkers van lokale besturen te ondersteunen.

De goede praktijken die Audit Vlaanderen vaststelde naar aanleiding van deze audit zijn opgenomen in een databank van goede praktijken en kunnen daar permanent worden geconsulteerd.

Zoals toegelicht in mijn beleidsnota hecht ik belang aan de volledigheid van beleidsrapporten, ook voor wat betreft de verbonden entiteiten. Het ABB publiceerde aanbevelingen die lokale besturen aanmoedigen om op dit vlak naar volledigheid te streven.

Het ABB beschikt vanuit zijn toezichtfunctie over een inventaris van alle dienstverlenende en opdrachthoudende verenigingen en van de verenigingen en vennootschappen voor maatschappelijk welzijn. Op eenvoudige vraag kunnen de gemeenten vandaag reeds een overzicht krijgen van de verenigingen waarbij ze aangesloten zijn. Ik bekijk samen met het ABB hoe we deze info op een proactievere manier openbaar kunnen maken.

Hoe kunnen we de risico's tot een minimum beperken? Het beheersen van de risico's is in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de lokale besturen zelf. Dat is evident. U weet dat ik sterk geloof in die verantwoordelijkheid. Elk bestuur wordt geconfronteerd met de aangehaalde risico's. Het is vooral aan de lokale besturen om zich hiertegen te wapenen. Het bestuur moet daarover transparant rapporteren aan de gemeenteraad via de verplichte jaarlijkse rapportering over de organisatiebeheersing.

De regiovorming heeft onder meer tot doel om tot meer coherentie te komen op het vlak van intermediaire structuren. Dit zal een transparante en meer gestroomlijnde opvolging vergemakkelijken.

Bij mijn administratie worden diverse adviesvragen en klachten ingediend door lokale besturen. De achtergrond en de onderwerpen van deze dossiers geven een zicht op de wijze waarop de gemeentelijke mandatarissen hun controlefunctie uitoefenen.

Mijnheer Warnez, ik hoop hiermee een antwoord op uw vragen te hebben gegeven.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Minister, dit rapport toont aan dat Audit Vlaanderen een belangrijke rol heeft. Het mag ook wel eens worden gezegd dat zij echt goede thema-audits maken. Ik vraag mij dan wel eens af hoeveel mensen dat lezen en of er iets mee wordt gedaan. Het zijn altijd goede analyses die de problemen bundelen en die oplossingsgericht een aantal zaken aanreiken.

U zegt dat het rapport niet echt verrassend is. Dat klopt. Iedereen op het terrein voelt dat er wel wat werkpunten zijn. Maar het rapport heeft op zijn minst de kwaliteit of de meerwaarde dat alles eens wordt gebundeld en samengebracht. Het zegt ook dat niet alles pais en vree is. Ik begrijp dat de goede praktijken nu worden verspreid. Het lijkt me zinvol om na te gaan hoe lokale besturen effectief aan de

slag gaan met dit rapport of in het algemeen met alle rapporten van Audit Vlaanderen. Misschien gebeurt dat al systematisch. Is er een effectief verband tussen de output op papier en de output op het veld?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik wil nog heel kort tussenkomen. Mijnheer Warnez, u hebt een aantal goede beschouwingen gemaakt, maar ik wil toch even de vrijheid nemen om in te gaan op uw conceptnota.

U hebt daarin drie concrete voorstellen gedaan. Er was een voorstel rond het automatisch doorstromen van agenda's en verslagen, een centraal register voor alle Intergouvernementele Conferenties (IGC's), en de controlebevoegdheid van Audit Vlaanderen uitbreiden, als ik uw conceptnota kort mag samenvatten in die drie aanbevelingen.

Wanneer parlementsleden constructieve voorstellen doen, dan vind ik het belangrijk om die ook ernstig te bekijken en te zien of we die kunnen overnemen. Ik wil niet de minister zijn die een jaar later zegt 'ik heb een fantastisch nieuw idee', en die drie dingen doorvoeren en vergeten dat die eigenlijk zijn aangedragen door een parlementslid. Ik heb daar zelf ook gezeten, dus ik weet hoe belangrijk het is dat men respect heeft voor het werk dat gebeurt.

Ik overloop uw drie voorstellen één voor één en zeg wat ik ermee zou willen doen. Ten eerste: het automatisch doorsturen van agenda's en verslagen naar de lokale mandatarissen. Ik ben daar principieel mee akkoord. Ik vind dat eigenlijk een goed voorstel. Ik denk wel dat we rekening moeten houden met bepaalde uitzonderingen. Een raad van bestuur moet gemotiveerd kunnen afwijken van dat principe. Die mogelijkheid is er vandaag trouwens ook al, als het belang van openbaarheid niet opweegt tegen de bescherming van economische, financiële en commerciële belangen. Ik wil dat meenemen. Ik denk dat het een goed voorstel is dat gemeenteraadsleden principieel die agenda's en verslagen krijgen.

Twee: u pleit voor een centraal register. Ook daar ben ik principieel mee akkoord. We moeten dat nog verder uitwerken in een besluit van de Vlaamse Regering dat ook de datum van de inwerkintreding van dit artikel zal vastleggen. We bekijken met het ABB wanneer de timing mogelijk is. Volgens mij kunnen we dat vanaf september 2023 doen, dat is zo'n beetje het richtcijfer, zodat we vanaf dan een register hebben dat raadpleegbaar is door iedereen.

Ten derde is er uw voorstel over Audit Vlaanderen. Dat vind ik moeilijker. De uitbreiding van de auditperimeter naar intergemeentelijke samenwerking is volgens mij nog niet rijp. Het zou minstens eerst zorgvuldig onderzocht moeten worden, bijvoorbeeld door een impactanalyse en een implementatietraject. Ik wil u even het informele advies van Audit Vlaanderen over dit voorstel geven: "Dit scenario is absoluut te vermijden. De uitbreiding van de bevoegdheid van Audit Vlaanderen zonder de nodige middelen – de auditfrequentie is in de huidige situatie al zeer laag bij lokale besturen – zou leiden tot een uitholling van de decretaal voorziene taakstelling."

Ik denk dus dat we beter eerst een advies vragen over de impactanalyse. U herinnert zich dat bij de opstart van lokale audits de lokale besturen ook een groot deel meebetaald hebben of, beter, de VVSG meebetaald heeft via een afname van het Gemeentefonds. Ik denk dus dat we eerst toch eens heel goed een impactanalyse moeten doen – ik wil dat ook wel organiseren – om te kijken hoe we daarmee verder kunnen gaan.

Uw eerste twee punten vind ik wel goede en zinvolle punten en die gaan we zeker meenemen bij de uitvoering van het beleid. Dat kan dan het 'accent Warnez' in het beleid zijn.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Ik heb geleerd dat als ik in de vorige vraag een compliment heb gegeven aan de minister, ik er dan in de volgende vraag een krijg. Oké, dank u wel.

Ik ben blij met uw insteek, minister. Zo ken ik ook uw mening over die conceptnota en de voorstellen. Ik denk dat het een goed idee is om, samen met de meerderheid, te bekijken hoe we samen met u en met de collega's hier tot een voorstel van decreet kunnen komen. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaike De Vreese aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de wervingscampagne voor potentiële inburgeraars
– 967 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Sam Van Rooy

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Het vernieuwde inburgeringstraject zal in 2023 zijn volledige uitrol kennen. We zetten vooral in op de verdieping van het huidige aanbod, gekoppeld aan de billijke vergoeding. We willen voornamelijk zo snel en zo goed mogelijk de nieuwkomers hier deel laten uitmaken van onze samenleving in al haar aspecten. Het is ook de ambitie om heel het inburgeringtraject kwalitatief zo sterk mogelijk te maken. Het moet de ambitie zijn om zo veel mogelijk nieuwkomers richting het inburgeringstraject toe te leiden. Dan moeten we het over de verplichte mensen hebben maar ook over de rechthebbende nieuwkomers. Statistieken wijzen uit dat de rechthebbende nieuwkomers ook hun weg vinden naar ons inburgeringstraject, maar er zit altijd wel enige verbeteringsmarge op dat cijfer.

Minister, daarom is het uw taak om, in samenwerking met de agentschappen, de voordelen van ons inburgeringstraject in de verf te zetten. In uw begrotingstoelichting gaf u alvast een aanzet in dit verband: een project wervingscommunicatie voor potentiële inburgeraars staat op de agenda. De bedoeling is om een marketingstrategie te bepalen en op basis daarvan concrete acties en communicatiematerialen op te stellen om de doelgroep nog beter dan vandaag te bereiken. Dit project werd echter al een hele tijd geleden aangekondigd. Daarom heb ik volgende vragen om er wat meer details over te krijgen. Mijn collega Nadia Sminate had er ook een schriftelijke vraag over gesteld.

Wanneer zal dit project finaal opgeleverd worden en hoe ziet u de uitrol hiervan? Wat is de totale kostprijs van dit project?

Op welke manier worden de verschillende diasporagroepen in onze Vlaamse samenleving in dit project betrokken zodat de campagne vormgegeven kan worden op maat van potentiële inburgeraars?

Wat bedoelt u concreet wanneer u spreekt over communicatiematerialen in dit verband?

– Kris Van Dijck treedt als voorzitter op.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw De Vreese, dank u wel voor deze heel interessante en belangwekkende vraag. U hebt uitzonderlijk goed geschetst wat het belang van de inburgeringstrajecten is. Ik ga dat zeker niet nog eens herhalen. We

moeten inderdaad inspanningen doen om de mensen die niet verplicht zijn om een inburgering te volgen, maar wel recht hebben op een inburgeringstraject maximaal te motiveren om dat ook te doen.

Het project waar u naar verwijst loopt sinds begin 2022 en eindigt eind 2023. In totaal is hiervoor 500.000 euro voorzien. Het Agentschap Integratie en Inburgering werkt voor dit project samen met communicatiebureaus voor de ontwikkeling en de uitrol, maar ook voor de creatieve uitwerking van zo'n communicatiestrategie.

Om de communicatiestrategie zo goed mogelijk af te stemmen op de noden en de behoeften van de nieuwkomer werden zij bij de opmaak van de strategie expliciet bevraagd. Er werden interviews afgenomen met inburgeraars en ex-inburgeraars, om aan hen eens te vragen hoe ze het ervaren hebben en wat ze eruit geleerd hebben.

Uit deze analyse blijkt dat de agentschappen vaak geassocieerd worden met taallessen, maar dat nieuwkomers niet voldoende op de hoogte zijn van de lessen maatschappelijke oriëntatie (MO). Ze zijn ook te weinig op de hoogte van de voordelen van de afzonderlijke pijlers van het inburgeringstraject. Daarnaast hebben nieuwkomers vaak interesse in het volgen van zo'n inburgeringstraject, maar ze zeggen dat het niet altijd combineerbaar of gemakkelijk combineerbaar is met werk, gezin en dergelijke. Tot slot blijkt dat nieuwkomers het inburgeringstraject voornamelijk kennen via mond-tot-mondreclame. Bovendien zou elke geïnterviewde het traject aanraden of heeft dit reeds aangeraden. Mensen die in het inburgeringstraject gezeten hebben, zijn er dus vaak heel positief over en moedigen anderen aan om het ook te volgen.

Deze bevindingen worden verder opgenomen in de communicatiestrategie. Daarbij wordt sterk ingezet op het verspreiden van de kennis rond MO en de voordelen van de andere pijlers van het inburgeringstraject. We gaan dus informatiedragers ontwikkelen voor lokale besturen en partners zoals VDAB en het OCMW om de meerwaarde van het Vlaamse inburgeringstraject uit te dragen om zo potentiële inburgeraars te bereiken en te motiveren. We verduidelijken welke mogelijkheden er zijn om via zelfstudie of via digitale weg het traject te volgen om zo tegemoet te komen aan de problemen rond combinatie werk, gezin en dergelijke. We gaan ook veel gebruik moeten maken van mond-tot-mondreclame. Daarbij gaan we ex-inburgeraars zelf meer en meer inzetten als 'ambassadeurs' die anderen overtuigen of motiveren om dat ook te volgen.

Als u vraagt naar de communicatiematerialen, dan bedoelen we natuurlijk wervingsbrieven, flyers, promotiefilmpjes, maar ook de ambassadeurswerking zoals daarnet vermeld.

Die materialen dienen ook aangepast te zijn aan diegene van wie we willen dat ze de boodschap brengen. Dit zal anders zijn voor VDAB dan voor een ex-inburgeraar die als ambassadeur functioneert. Daarnaast wil ik u ook nog meegeven dat het afgelopen jaar de werving zich enorm heeft toegespitst op onze Oekraïense vluchtelingen. Zij zijn rechthebbende inburgeraar wegens een associatieverdrag. Maar vanaf het begin van de Oekraïnecrisis hebben we meteen ingezet op inburgering voor Oekraïners.

Daarbij zijn infomaterialen ontwikkeld voor lokale besturen en andere partners, en werd ons aanbod ook toegelicht bij de verschillende netwerken die rond de Oekraïense vluchtelingen actief zijn. Dat hebben onze agentschappen heel goed gedaan.

Ik geef u een paar cijfers. Op 31 december waren er 19.891 Oekraïners geregistreerd in Vlaanderen, net geen 20.000. Daarvan zijn er 13.227 langsgekomen bij het Agentschap Integratie en Inburgering met een vraag rond Nederlands leren of oefenen. Dat is ongeveer twee derde. 10.325, meer dan de helft, zijn al ingeschreven in een les Nederlands bij een centrum voor volwassenenonderwijs (CVO) of

voor basiseducatie. 7558 Oekraïners volgen een individueel traject bij de agentschappen. Dat is een gepersonaliseerd traject voor nogal een grote groep met een light cursus maatschappelijke oriëntatie. Dat zijn cijfers die toch bijzonder hoog zijn omdat het allemaal vrijwillig is en waarvan we nu dus al kunnen vaststellen dat de werving bijzonder goed verlopen is.

Eénmaal de druk rond Oekraïne wat verminderd is, en ik hoop natuurlijk samen met iedereen dat dat zo snel mogelijk is, moet de vernieuwde wervingsstrategie breder getrokken worden naar alle nieuwkomers toe. Die zal veel intensiever en grootser gebeuren, via gerichte campagnes die momenteel nog worden uitgewerkt.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Aangezien er enorm wordt geïnvesteerd in de kwaliteit van ons inburgeringstraject, is het heel belangrijk dat ook de nieuwkomers zelf overtuigd raken van die kwaliteit en van de voordelen die hun dat geeft om hier zo snel mogelijk zelfstandig te worden, mee te zijn met digitalisering, Nederlandse les te volgen en dergelijke meer.

Ik ben er dus echt van overtuigd dat ook de Oekraïners, ook al zullen heel wat van die mensen hier tijdelijk verblijven — maar tijdelijk is relatief en niemand van ons kan inschatten hoelang de oorlog daar nog zal duren —, er baat bij hebben en het voor hen een enorme win is om hier ingeburgerd te geraken en de Nederlandse taal te leren. Dat zal een gemeenschap zijn waar wij als Vlaanderen altijd een band mee zullen hebben en omgekeerd. Als die mensen hier jarenlang opgevangen zijn, zullen er ook andere initiatieven tussen beide gemeenschappen ontstaan, ook al keren die mensen eventueel terug.

Om die andere mensen en doelgroepen ook te bereiken, is het toch wel belangrijk om te werken met ambassadeurs. Ex-inburgeraars kunnen zeker en vast ambassadeurs zijn. Die mensen maken ook deel uit van gemeenschappen hier in Vlaanderen, zoals de Poolse katholieke gemeenschap, de Roemeense orthodoxe gemeenschap. Daarnaast zijn er ook de ambassades van die Europese landen. Ik denk dat een aantal ambassadeurs een heel belangrijke rol kunnen spelen en de taak op zich kunnen nemen om het positieve verhaal en de voordelen van onze inburgering te benadrukken en zo mond-tot-mondreclame te maken via een aantal mensen die een grote geloofwaardigheid hebben binnen de gemeenschap. Ik ben ervan overtuigd dat dat absoluut helpt. Ik hoop dan ook dat u daarop inzet, en een globale campagne op poten zet, die de doelgroep zal aanspreken en ervoor zal zorgen dat er zo veel mogelijk nieuwkomers hun weg vinden via ons inburgeringsaanbod. Ik denk dat we absoluut nog verder werk moeten maken van een soort nieuw versterkt traject en ook van een actieve aantrekkingscampagne.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik zou toch willen zeggen dat wij deze manier van werken, met het onderscheid tussen enerzijds verplichte inburgeraars en anderzijds mensen die er recht op hebben, nieuwkomers die zich er al dan niet voor kunnen inschrijven, eigenlijk betreuren.

Dat er nu wordt ingezet op een campagne om zo veel mogelijk rechthebbenden naar zo'n inburgeringstraject toe te leiden, lijkt toch grotendeels zijn doel voorbij te schieten. Iemand die bijvoorbeeld uit Nederland naar hier komt, lijkt me nu niet per se de persoon die wij moeten overtuigen om zo'n inburgeringstraject te volgen, noch op het vlak van taal, noch op het vlak van maatschappelijke oriëntatie, wat voor iemand die uit het Midden-Oosten komt natuurlijk een heel ander verhaal is. Dat is inderdaad verplicht, minister, maar wij vinden dat het voor de groepen, die nu niet verplicht worden en die uit een ander Europees land komen bijvoorbeeld, die al dan niet de nationaliteit hebben aangenomen van dat Europees land – hier

kan Nederland opnieuw als voorbeeld dienen want er zijn veel mensen met een Marokkaanse achtergrond die uit Nederland komen – in principe verplicht zou moeten zijn vanwege hun culturele en migratieachtergrond om zo'n traject te volgen.

Het onderscheid zou niet moeten worden gemaakt op basis van welke nationaliteit men heeft en ook niet op welke grond men migreert, als arbeidsmigrant of asielzoeker, maar op basis van welke culturele achtergrond men heeft. Wij vinden dat dat de bepalende factor zou moeten zijn om iemand al dan niet te verplichten tot het volgen van een inburgeringstraject.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik dank de collega's voor de interessante beschouwingen. Ik geef een aantal reacties.

Eerst en vooral nog even de cijfers. De helft van de mensen die vandaag een inburgeringscursus volgen doet dat op vrijwillige basis. We mogen dat niet vergeten. Dat is toch wel indrukwekkend. Het is elke keer een individuele keuze van een persoon die niet wordt gedwongen of bij wet wordt verplicht. Hij stapt vrijwillig in zo'n traject. Ik ben daar blij om.

Mevrouw De Vreese, u hebt gelijk: dat zouden nog meer mensen moeten zijn. Daarom doen we die communicatiecampagne. We moeten de inspanningen daarvoor opdrijven.

Mijnheer Van Rooy, we zijn gebonden door het Europees en internationaal recht. We kunnen geen EU-burgers verplichten tot inburgering. U hebt gelijk als het over mensen gaat die uit Nederland komen. Maar Bulgaren en Roemenen staan toch een stuk verder weg van onze samenleving. Ze kennen haar niet altijd. Het zou niet slecht zijn indien veel van die mensen kunnen terechtkomen in dat inburgeringsbad. Maar dat kan wegens de Europese en internationale regelgeving niet. Wij passen vandaag het inburgeringsbeleid maximaal toe ten aanzien van alle groepen die wij kunnen verplichten om in zo'n inburgeringstraject te stappen.

Mevrouw De Vreese, we zijn het vaak heel eens met elkaar. Ik ben het ook heel eens met u dat we ex-inburgeraars maximaal moeten mobiliseren om een soort van brugfiguur of motivator of propagandist van het inburgeringsbeleid te zijn. Ze zijn daar ook vaak toe bereid. We moeten die mensen nog meer motiveren. Ze zijn heel goed geplaatst om anderen te overtuigen en te motiveren om dat te doen. Maar waar ik voor terugdeins, en waar ik niet toe bereid ben, is om bijvoorbeeld ambassades mee in te schakelen. Ambassades hebben op geen enkele manier te 'protocollen' over mensen die hier duurzaam verblijven. Dat zijn onze burgers. Ik heb mij er als minister al regelmatig over geërgerd wanneer ambassades op de een of andere manier denken te moeten komen pleiten of praten of vragen over mensen die deel uitmaken van de Vlaamse samenleving. Wij hebben daar een band mee. Ik zie die niet graag als intermediair in dezen. Ik weet wel dat dat niet uw bedoeling is, maar ik wil het hier toch eens scherp stellen.

Ik ben ook heel terughoudend met betrekking tot het inschakelen van socioculturele of etnisch-culturele organisaties. Dat is nu net wat we heel terecht vanuit de Vlaamse Regering proberen in te dijken. Men heeft het recht om dergelijke organisaties op te richten. Ik begrijp ook dat ze worden opgericht. Maar deze organisaties instrumentaliseren voor een Vlaams beleid, daar huiver ik voor. Ik geloof heel sterk dat Vlaanderen één gemeenschap moet zijn. We zijn allemaal anders, allemaal individuen, maar er moet wel één Vlaamse Gemeenschap zijn. We hebben misschien wel allemaal een gelaagde identiteit, maar de identiteit waarmee wij in Vlaanderen werken, is de Vlaamse dimensie van de identiteit van de 6,6 miljoen mensen die hier verblijven. Gaan werken met – bijvoorbeeld – een Turkse of Marokkaanse of Nigeriaanse organisatie om andere mensen te overtuigen, is iets wat

ik niet doe. Ik geloof daar niet in. Ik denk niet dat dat de weg is die we moeten bewandelen. Ik denk dat u daar ook van overtuigd bent.

Ik wil wel individuele mensen inschakelen die dat traject hebben doorlopen en die anderen kunnen overtuigen. Maar naar organisaties, verenigingen of ambassades gaan om daarbij hulp te vragen, dat wil ik niet doen.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Ik ben het daar niet helemaal mee eens. Je moet die ambassades niet inschakelen voor individuele dossiers of voor het aanspreken van individuele mensen. Dat is belangrijk want zij zien heel wat mensen die veel vragen hebben. Zij weten ook wel welke tools er in Vlaanderen voorhanden zijn om Nederlands en dergelijke meer te leren, waar zij daarvoor terechtkunnen.

Er zijn nu eenmaal ook gemeenschappen. Die mensen zijn vaak religieus verbonden aan bepaalde zaken. Ook daar denk ik dat er mensen zijn die een rolmodel zijn. Ze kunnen ook op andere vlakken een voorbeeld zijn voor bepaalde nationaliteiten die hier verblijven. Ik denk aan sporters of dergelijke. Dat zijn rolmodellen. Ook die mensen kunnen op dat vlak een ambassadeur zijn, als het gaat over wat een inburgeringstraject heeft betekend. Als deze rolmodellen luidop spreken, kunnen ze heel wat mensen bereiken en overtuigen. Zij kunnen dat veel feller en met veel meer impact doen dan misschien een andere ex-inburgeraar. Zij kunnen misschien heel breed mensen bereiken. Daartoe moeten ze de mensen niet op individuele basis aanspreken. Ik geloof wel in ambassadeurs die breder gaan dan enkel de pure ex-inburgeraars. Ik geloof wel dat je bepaalde mensen specifiek kunt aanspreken, mensen die een rolmodel zijn binnen de samenleving en die die positieve boodschap kunnen uitdragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de financiering van een openluchtzwembad in Brussel door de Vlaamse Regering – 1008 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister Somers, u zei net dat u zich als een vis in het water voelt als minister van zowat alles. Hierbij heb ik een vraag aan u als 'minister van Zwembaden'. Want na de talrijke incidenten op de Vlaamse stranden en de recreatiedomeinen ontdekten bepaalde traditionele politici onlangs een wondermiddel – althans dat denken ze – tegen die zogenaamde jongeren die onze zwembaden en recreatiedomeinen elke zomer terroriseren, namelijk een openluchtzwembad in Brussel. De Brusselse Hoofdstedelijke Regering heeft, nadat de plannen al een tijdje aan het rondwaren waren, haar goedkeuring gegeven om het Brusselse openluchtzwembad te bouwen op de voormalige slachthuissite van Anderlecht. Als bouwkundig ingenieur frons ik dan de wenkbrauwen, want het zwembad zou worden gebouwd op het dak van een gebouw. Dat lijkt mij niet evident en ook niet qua kostprijs, want daardoor komt de totale kostprijs op iets meer dan 20 miljoen euro. Dat is zeer veel geld. Minister, u gaf aan dat u bereid bent om bijna 3,5 miljoen euro bij te dragen.

In het besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van een projectsubsidie aan het stadsvernieuwingsproject Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), site Slachthuizen in het kader van de oproep 2022, staat dat het zwembad niet alleen

stedenbouwkundig van groot belang is, maar ook de Vlaamse aanwezigheid in de ontwikkeling van de site verankert.

Minister, hoe werd door de Vlaamse Regering het bedrag van 3,4 miljoen euro bepaald? Waartoe dient dit bedrag concreet? Hoe past deze financiering binnen uw Vlaamse beleidsvisie?

Acht u het niet opportuun om Vlaams belastinggeld eerder te gebruiken voor sportinfrastructuur in Vlaanderen? Werd voor het uitgeven van deze financiering overlegd met collega-ministers, waaronder de Vlaamse minister van Sport?

Zal Vlaanderen in de toekomst mee instaan voor het onderhoud van het zwembad? Zo ja, welk bedrag wordt hier eventueel structureel voor voorzien?

Hoe verankert de bouw van een toch wel zeer duur openluchtzwembad, waarvan men hoopt dat het bepaalde jongeren van de Vlaamse publieke domeinen weghoudt, precies de Vlaamse aanwezigheid in Brussel?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van Rooy, ik dank u om mij nu ook in mijn hoedanigheid als minister van Sport en minister van Brussel aan te spreken.

De subsidie van 3.440.000 euro werd toegekend aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie in het kader van de projectsubsidieoproep 2022 voor stadsvernieuwingsprojecten. De subsidie dient specifiek te worden besteed aan de realisatie van zweminfrastructuur op de site Slachthuizen en de inrichting van de groene ruimte campus Kaai van de nabijgelegen Erasmus Hogeschool Brussel.

De realisatie van het zwembad en de aanleg van de groene ruimte passen in een breder stadsvernieuwingsproject dat in totaal meer dan 50 miljoen euro kost. Bijna 16 miljoen euro daarvan vloeit voort uit private middelen.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie heeft daartoe een aanvraagdossier ingediend, zoals dit bepaald wordt in het decreet tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van een Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen. Dat decreet bepaalt dat de VGC een aanvraag voor deze subsidieoproep mag indienen, net zoals de 13 Vlaamse centrumsteden en de 21 Vlaamse provinciale steden. Er werd dus decretaal vastgelegd wie kan inschrijven op die oproepen rond stadsvernieuwingsprojecten. De VGC is er 1 van, net als de 13 centrumsteden en 21 provinciale steden.

Alle aanvraagdossiers worden geëvalueerd door een externe multidisciplinaire jury van deskundigen, zoals geregeld in artikels 16 en 17 van het uitvoeringsbesluit van dit decreet. Dat uitvoeringsbesluit is niet van mijn hand, maar bestaat wel al een hele tijd. Het is ook de jury die finaal advies verleent over het subsidiebedrag dat de goedgekeurde stadsvernieuwingsprojecten ontvangen. De evaluatie en beoordeling worden door mij ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Wij volgen daarbij altijd het advies van de jury, ook mijn voorgangers hebben dat gedaan. Het is een onafhankelijke jury die die dossiers beoordeelt en zegt welk dossier middelen verdient en hoeveel middelen ze daaraan wil geven.

Op 9 december 2022 heb ik de aanvraagdossiers en de beoordeling van de oproep 2022 voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Uit elf ingediende aanvraagdossiers werden drie stadsvernieuwingsprojecten goedgekeurd op aangeven van de jury voor een totaalbedrag van 7.480.775 euro, waaronder dit project op de site Slachthuizen.

Dit project past binnen de visie die het decreet voor stadsvernieuwingsprojecten ambieert: het bevat zowel een ruimtelijke als een maatschappelijke meerwaarde,

is innovatief, duurzaam, multifunctioneel, komt tegemoet aan een reële nood aan zwemwater, ook voor Vlaamse scholen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. De financiering van dit project past met andere woorden binnen de Vlaamse beleidsvisie rond stadsvernieuwing.

Ik ga in op uw tweede vraag. Vlaanderen is via de Vlaamse Gemeenschapscommissie in Brussel bevoegd voor de Vlaamse gemeenschapsaangelegenheden zoals Sport en Onderwijs. De investeringen die zij doet, zijn in de eerste plaats voor de Nederlandstaligen in Brussel. Vlaanderen neemt in dezen dus zijn verantwoordelijkheid op.

Het zwembadproject werd door de VGC reeds afgetoetst met Sport Vlaanderen om na te gaan of het project voldoet aan de gestelde voorwaarden in het decreet Bovenlokale Sportinfrastructuur. De VGC laat weten dat zij daarnaast ook reeds overleg heeft gehad met het kabinet van minister Weyts.

In het locatieonderzoek voor de oprichting van een Vlaams sportcentrum in Brussel, een onderzoek van Sport Vlaanderen in samenwerking met onder meer de VGC, kwam de site Slachthuizen ook naar voren als een heel geschikte bovenlokale site.

Zal Vlaanderen mee instaan voor het onderhoud? Subsidies toegekend in het kader van stadsvernieuwing zijn investeringssubsidies en kunnen dus enkel voor investeringen worden aangewend. In haar subsidieaanvraagdossier geeft de VGC aan dat een private partner via een DBFMO-overeenkomst (Design Build Finance Maintain Operate) zal moeten instaan voor het beheer en het onderhoud van het zwembad.

Hoe verankert de bouw van een openluchtzwembad de Vlaamse aanwezigheid in Brussel? Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest kampt met een groot tekort aan zwemmogelijkheden. De huidige zwembadinfrastructuren zijn overbevraagd.

In de zwembadenquête met een responsgraad van 65 procent, vooral van basisscholen, die de VGC in 2014 uitvoerde bij de Nederlandstalige scholen, geeft 50 procent van de basisscholen en 36 procent van de secundaire scholen aan dat de eindtermen op het vlak van schoolzwemmen niet worden gehaald. Een nieuwe bevraging staat gepland in de loop van het schooljaar 2022-2023.

Daarnaast geeft het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse aan dat er in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest vandaag 18 publiek toegankelijke zwembaden zijn, wat overeenkomt met 1 zwembad voor zowat 67.000 inwoners. Ter vergelijking: er is 1 openbaar zwembad per 29.000 inwoners in het Waalse Gewest en 1 per 22.000 inwoners in het Vlaamse Gewest.

Het is duidelijk dat er voor Brusselse jongeren te weinig zwemaanbod in onze hoofdstad aanwezig is. Met dit project kan een toegankelijk zwembadcomplex worden gerealiseerd dat tegemoetkomt aan die nood en ervoor zorgt dat jongeren beter de kans zullen krijgen om in Brussel zelf te kunnen zwemmen.

Daarnaast zal de VGC ervoor zorgen dat het gebruik bijvoorbeeld betaalbaar is voor Nederlandstalige scholen en zullen in die zin afspraken worden gemaakt voor onder andere zwemlessen.

Met het unieke openluchtzwemmen zal het zwembad niet alleen bewoners maar ook stadsgebruikers van buiten Brussel, onder andere de Vlaamse Rand, kunnen aantrekken. De site is gemakkelijk bereikbaar met de metro en via een toekomstige fiets- en voetgangersbrug over het kanaal ter hoogte van de Slachthuizensite.

Bovendien legt dit project met de heraanleg van de groene ruimte campus Kaai ook een duidelijke link met de Erasmushogeschool Brussel en zullen de studenten dus ook beter de weg vinden naar het nieuwe zwemaanbod.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, ik heb twee bijkomende vragen. Wat ik hoor van mensen uit Brussel en ook van een aantal politici, waaronder uw Open Vld-collega Els Ampe, is dat het toch een knettergek plan is. Zeker als je weet, zo schrijft zij, dat een privaat uitgebaat zwembad gewoon rendabel kan zijn in Brussel. Ze verwijst naar Océade. Vaak bieden die private zwembaden zelfs goedkopere formules aan dan publiek uitgebate zwembaden.

Minister, Vlaanderen investeert hier toch veel geld in. Het gaat over bijna 3,5 miljoen euro op een totaal van 20 miljoen euro. Is er wel goed nagekeken waarom een private investeerder dat niet zou kunnen doen? Ik denk ook aan Antwerpen, waar wij Plopsaqua hebben gekregen. Waarom gaat er hier zoveel publiek geld naartoe? Dat is mijn eerste vraag.

De tweede vraag luidt: gelooft, denkt of hoopt u dat dit nieuwe Brusselse zwembad de grote problemen die we elke zomer zien in 'onze' zwembaden en recreatiedomeinen in de Vlaamse steden en gemeenten, zoals de Blaarmeersen in Gent, in de toekomst minstens ten dele zal kunnen voorkomen?

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Ik kom even tussen in naam van mijn collega's uit het Brusselse die niet aanwezig kunnen zijn. Ik wil namens mijn fractie steun betuigen aan dit project. De collega's hebben het waardevolle karakter daarvan onderkend. Zij hebben mij gevraagd om dit in deze vergadering mee te delen.

De voorzitter: We zullen volgende week onze zwembroek kunnen meebrengen.

De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Een West-Vlaming die voor Brussel opkomt …

Als er te veel complimenten zijn voor de minister worden de micro's uitgezet.

Minister, we moeten u feliciteren met dit project. Er moeten in Brussel zeker en vast stadsvernieuwingsprojecten blijven gebeuren omdat dat een duidelijk teken is dat we vanuit Vlaanderen Brussel en de Vlamingen daar niet loslaten.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, u bent inderdaad minister van alles. We wisten al dat u 'minister van Fietspaden' bent. De zwembaden, dat ligt er niet zover vanaf. Als Brusselaars hebben we hier al kritiek gegeven op de hervorming van Unia of liever de afschaffing van Unia. Ik denk dat de heer Van Rooy daar misschien wat blijer mee was.

Minister, ik sluit mij hier aan bij de collega's van de N-VA die u een compliment willen geven met dit initiatief. Ik denk dat de heer Warnez dit ook gedaan heeft, maar ik heb ook bedenkingen bij de vraagstelling en bij wat de heer Van Rooy hier vertelt.

Ten eerste, doen alsof die zweminfrastructuur in Brussel alleen maar nodig is voor een aantal jongeren die het uithangen in Vlaamse zwembaden, dat vind ik ver van de realiteit. Er zijn 1.250.000 Brusselaars, onder meer oudere mensen zoals ikzelf, die ook wel eens graag gaan zwemmen. De nood is enorm hoog. Alleen al daarom mijn dank om dit initiatief te nemen.

Ten tweede, wat is in godsnaam het probleem met een Vlaamse overheid die investeert in sportinfrastructuur, in zweminfrastructuur, nota bene naast een hogeschool die ook een Vlaams initiatief is, en in een stadsvernieuwingsproject dat kadert in de hervorming van heel die site? Collega Van Rooy, ook daar sluit ik mij

aan bij de bedenking dat het erop lijkt dat u vindt dat er geen Vlaams geld meer naar Brussel mag gaan.

Minister, ik heb een heel concrete vraag. Kunt u zeggen wanneer er in dat zwembad zal kunnen worden gezwommen? Dat lijkt mij de vraag die heel veel Brusselaars op dit moment hebben.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Eerst en vooral wil ik natuurlijk alle mensen uit verschillende fracties danken die een warm hart hebben voor Brussel, zelfs degenen die in Brussel in de oppositie zitten. Dat siert hen. Ten tweede wil ik er de heer Bex toch op wijzen dat ik de heer Van Rooy nog niet vaak gelukkig heb gezien. In een aantal omstandigheden heel gelukkig, maar hier in de commissie heb ik hem nog niet zo heel vaak gelukkig gezien met het beleid dat ik voer. Dat stemt me ook altijd enigszins gerust. Moest hij te enthousiast worden dan zou ik aan een diepe zelfbevraging moeten beginnen. Maar dat is absoluut niet het geval.

Ik zal ook op uw vraag ingaan, mijnheer Van Rooy. Ik krijg hier in dezen heel veel credits, en ik ben ook blij met dat zwembad in Brussel, laat me daar duidelijk over zijn, ik sta er honderd procent achter, maar eigenlijk is mijn rol hier heel beperkt. Heel het traject van stadsvernieuwing is een verhaal dat reeds meegaat sinds collega Dewael minister-president was. Hij heeft dat ingevoerd. Daarna is dat door collega's Bourgeois, Keulen, mijn voorganger Homans en mijzelf verdergezet. Het is een concept waarbij er op een bepaald moment een oproep gebeurt voor innovatieve stadsvernieuwing, soms thematisch en soms algemeen. Lokale besturen kunnen dossiers indienen, en er is een jury die bestaat uit urbanisten, architecten en dergelijke die deze dossiers beoordeelt. Zij bekijken of het innovatief is, een meerwaarde heeft, of er kwaliteit aanwezig is, of het kansen geeft aan de stedelijke omgeving. Op basis daarvan maken zij een rapport voor de minister die ermee naar de regering gaat, en de regering gaat akkoord. Ik heb tot nu toe nog nooit geweten dat de regering het niet eens is met de jury. De jury is tamelijk consistent, er komen soms nieuwe mensen bij, en die jury heeft uit elf dossiers er drie geselecteerd. Dat zijn stadsvernieuwingsdossiers. Die worden in mijn portefeuille bekeken vanuit het concept stadsvernieuwing: hoe kan dit dossier de ruimtelijke omgeving en het stedelijk weefsel versterken? Op die basis hebben we daarin geïnvesteerd. Dat is dus een eerste punt: het is niet zozeer vanuit sportbeleid. In dit geval heeft het daar natuurlijk wel een rechtstreeks verband mee, maar de investering is gebeurd vanuit stadsvernieuwing.

Er is een heel debat of een zwembad wel of niet privaat rendabel kan zijn. Vanuit mijn bescheiden ervaring als burgemeester heb ik er heel veel twijfels bij of dat kan. Vanaf een bepaalde omvang of dimensie zijn er wel projecten die kunnen, maar ik ken niet veel steden of gemeenten die rendabele zwembaden hebben, tenzij de prijzen zodanig hoog zijn dat je bepaalde groepen niet meer de kans geeft om te gaan zwemmen.

Een tweede punt ging vandaag over de impact op een aantal openluchtrecreatiecentra. Dat kan ik, in alle eerlijkheid, heel moeilijk inschatten. We weten dat er regelmatig incidenten zijn in recreatiecentra met een openluchtinfrastructuur. Ik denk dat daarin altijd kordaat moet worden opgetreden. U kent mijn overtuiging. Maar voor mij is die correlatie in dezen niet zo belangrijk. Voor mij telt of die jury op een kwalitatieve manier zijn werk heeft gedaan. Daar ga ik van uit. Ik ben geen urbanist, dus wie ben ik om dat vanuit dat perspectief te beoordelen. Ik weet niet of dat veel impact heeft. We zullen dat zien zodra dat zwembad er is, of het een grote impact of geen impact heeft op overlast die zich op andere plaatsen voordoet. Het is alleszins objectief zo dat er in Brussel te weinig zwemfaciliteiten zijn, overlast of niet. 1 zwembad voor 67.000 inwoners tegenover 1 voor 22.000: dat is zeker in

een grootstad met heel veel jonge mensen te weinig. Als onze Vlaamse scholen zeggen dat ze hun opdracht om kinderen te leren zwemmen niet kunnen volbrengen, omdat ze nergens zwembaden vinden, dan is het zinvol om te investeren in zwemfaciliteiten, zeker vanuit een Brussels perspectief.

O ja, en in 2026 zou het zwembad klaar zijn.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik ben er echt niet van overtuigd dat een dergelijk project moet geschieden met zo veel gemeenschapsgeld. Ik blijf dat zeggen, en ik blijf verwijzen naar zoiets als Plopsaqua: het is een zwembad van 20 miljoen euro. Dat is gigantisch duur en dat is onder andere omdat het op een dak wordt gebouwd.

Mijnheer Warnez, een groot hart voor Brussel en voor de Vlamingen in Brussel staat los van mijn visie op hoe gemeenschapsgeld moet worden besteed. Dat betekent toch niet dat ik per definitie akkoord moet gaan met veel geld dat vertrekt naar een project waar ik van zeg: zou er geen privéspeler zijn die dat wil doen, waardoor wij er veel minder belastinggeld aan moeten spenderen? Zo bekijk ik deze zaak. Het is ook niet vreemd dat ik verwijs naar de incidenten in zwembaden en recreatiedomeinen. U moet er de media en de krantenverslagen maar eens op naslaan: telkens er zo'n incident is dan zijn er ministers – om minister Dalle en minister Smet niet te noemen – die op de eerste rij gaan staan om te zeggen dat dit komt doordat er een tekort aan zwembaden is. Zij kaderen zo'n zwembad dus wel degelijk in het beteugelen van het gedrag van die jongeren in die recreatiedomeinen.

We zullen zien of het effect heeft, maar nogmaals: ik blijf me vragen stellen. Ik heb een jaar geleden vernomen dat in Wijnegem, een gemeente vlak bij Antwerpen, een zwembad wordt gesloten omdat er geen geld is, omdat de energieprijzen te hoog zijn, maar vooral omdat er oorspronkelijk al niet genoeg geld was. Als ik dan zo'n duur project zie in Brussel, waar veel miljoenen naartoe gaan, dan vind ik dat eerlijk gezegd toch heel wrang.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.